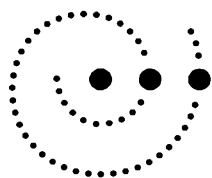

Tämä on päätöksen verkkoversio, jossa on otettu huomioon henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta siten, että päätöksestä on poistettu valittajien nimet.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

PÄÄTÖS

N:o YM2/5222/2009

Annettu julkipanon jälkeen
4.10.2010

ASIA Etelä-Savon maakuntakaavan vahvistaminen

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Etelä-Savon maakuntaliiton maakuntavaltuuston päätös 28.5.2009 Etelä-Savon maakuntakaavan hyväksymisestä.

KAAVAN SISÄLTÖ

Etelä-Savon maakuntakaava on kokonaismaakuntakaava, joka käsittää koko maakunnan alueen mukaan lukien Mikkelin, Savonlinnan ja Pieksämäen kaupungit. Maakuntakaava korvaa seutukaavan lukuun ottamatta ohjeellinen päärata -merkinnällä vahvistetussa seutukaavassa osoitettua Mikkelin-Lahti -rataa (pr 16.207), joka jätetään seutukaavasta voimaan. Maakuntakaava sisältää kaikki maankäyttömuodot.

LAUSUNNOT

Sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta lausunnon.

Lisäksi oikeusministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Etelä-Savon ympäristökeskus.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö on pyytänyt pääesikunnalta lausunnon maakuntavaltuuston hyväksymisestä maakuntakaavasta. Pääesikunta on todennut, että hyväksytyssä maakuntakaavassa on otettu huomioon Itä-Suomen Sotilasläänin Esikunnan ehdotusvaiheessa esittämät huomautukset.

Pääesikunta on kiinnittänyt huomiota melualueiden merkintöjen (me 55 dB ja ea 65 dB) erotteluun. Pääesikunnan logistiikkaosaston näkemyksen mukaan melualue (me) merkinnän selostuksen ja määräyksen tekstit eivät kaikilta osiltaan vastaa sisällöltään täysin esitettyä.

Melualue (me) merkinnällä on esitetty sekä ampumaratojen että ampuma- ja harjoitusalueiden melualueita. Melualueen (me) selostuksessa on todettu, että "Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla melutaso ylittää ajoittain tason 55 dB (Aeq). Ampuma-alueiden osalta (ea) merkinnällä osoitetaan alueita, joiden melutaso ylittää ajoittain tason 65 dB (AImax)."

Pääesikunnan logistiikkaosaston näkemyksen mukaan ampuma-alueiden sana tulisi korvata sanalla ampumarata-alueiden, koska ensimmäinen lause koskee ampuma- ja harjoitusalueita, jossa käytetään raskaita aseita ja räjähteitä, ja toinen lause koskee ampumarata-alueita.

Tällä hetkellä ei ole olemassa raskaiden aseiden osalta valtioneuvoston päätöksellä annettuja melutason ohjearvoja. Pääesikunta on esittänyt, että maakuntakaavan tekstiä tulisi muuttaa siten, että yksityiskohtaisessa kaavasuunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelun suositusarvojen vaatimukset puolustusvoimien liitteenä seuraavan ohjeistuksen 13.7.2005 mukaisesti.

Opetusministeriö

Opetusministeriö viittaa Museoviraston lausuntoon ja puoltaa maakuntakaavan vahvistamista.

Museovirastoa on kuultu maakuntakaavan laatimisen eri vaiheissa koskien arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön huomioon ottamista. Kulttuuriympäristön asiantuntijana kaavahankkeessa on kuultu myös Savonlinnan maakuntamuseota.

Museovirasto on käsitellyt Etelä-Savon maakuntakaavasta antamissaan lausunnoissa erityisesti arkeologista kulttuuriperintöä sekä kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Maakunnallisia ominaispiirteitä omaavien teemojen ja kohteiden sisällyttämistä kaavaan on käyty läpi maakuntakaavan kulttuuriperintötyöryhmässä, johon museoviranomaiset ovat osallistuneet.

Ehdotusvaiheessa esillä ollut kaavasuunnitelma antoi aihetta vielä joihinkin esitystapaa ja havainnollisuutta koskeviin Museoviraston korjausehdotuksiin, jotka on otettu hyväksytyssä kaavasuunnitelmassa huomioon.

Arkeologisen kulttuuriperinnön, rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman suojeluarvot on turvattu Etelä-Savon maakuntakaavassa riittävän hyvin. Museovirasto katsoo, että Etelä-Savon maakuntakaava täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä tarkoitetut sisältövaatimukset kulttuuriperinnön osalta, ja puoltaa sen vahvistamista.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan kannalta keskeiset kaavamerkinnot ja -määräykset liittyvät maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin.

Eräissä luonnon- ja kulttuuriympäristöön liittyvissä kaavamerkinnoissa on suosituksina esitettyjä lausuntopyyntövelvoitteita. Näiden suositusten velvoittavuus on epäselvä. Ministeriö katsoo, että tämän tyyppiset lausuntopyyntövelvoitteet ovat tarpeettomia eikä niitä tulisi olla maakuntakaavoissa. Kyseiset lausuntopyyntövelvoitteet eivät edistäisi hyvää hallintokulttuuria. Kaavalla ei voida luoda uusia lakiin perustumattomia lausuntopyyntövelvoitteita. Jos tarkoituksena on tehostaa tiedottamista, tämä voidaan hoitaa saattamalla kyseinen asia tiedoksi. Lisäksi lisääntyvät tuottavuustavoitteet ja vähenevät henkilöresurssit aiheuttavat sen, että kaikkea hallinnon sisäistä lausunnonantoa tulee tarkastella kriittisesti.

Maa-ainestenottoon liittyvien merkintöjen osalta ministeriö korostaa, että maa-ainestenotto ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa lupamenettelyssä. Kulttuuriympäristöön ja -maisemaan sekä perinnemaisemiin liittyvien merkintöjen ja määräysten kohdalla voisi olla lisäys, että määräykset eivät rajoita alueiden normaalia maa- ja metsätaloukskäyttöä. Näiden alueiden kulttuurillisten ja maisemallisten arvojen säilyminen on paljolti kiinni siitä,

onko maa- ja metsätalouden elinkeinojen harjoittaminen kannattavaa myös tulevaisuudessa.

Maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa lisäksi, että kaavan vaikutuksia käsittelevässä selvityksessä olisi voitu kuvata laajemmin kaavan vaikutuksia maa- ja metsätalouden elinkeinoihin ja maakunnan aluetalouteen.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo lopuksi, että edellä kuvatuista näkökohdista ja puutteista huolimatta maakuntakaavan vahvistamiselle ei ole laillista estettä.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että hallinnonalan viranomaiset ovat osallistuneet maakuntakaavan laadinnan aikana useisiin viranomaistapaamisiin, ohjausryhmän kokouksiin ja epävirallisiin neuvotteluihin. Ehdotusvaiheessa annetut lausunnot on pääosin otettu huomioon.

Etelä-Savon maakuntakaavaratkaisun pyrkimyksenä on aluerakenteen kilpailukykyinen toimivuus ja hyödyntäminen sekä toimiva, eheä ja taloudellinen yhdyskuntarakenne. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää näitä tavoitteita erittäin hyvinä maakuntatason kaavaratkaisuissa.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että erityisesti keskusta-alueen ulkopuolisilla vähittäiskaupan suuryksiköillä on aina seudullisia vaikutuksia sekä liikenteeseen että palveluihin. Maakuntakaavassa on esitetty kuusi vähittäiskaupan suuryksikköjen sijoittamiseen soveltuvaa keskustatoimintojen ulkopuolista aluetta. Näistä Mikkelin Länsisilta rautatien ja valtateiden 5 ja 13 risteysalueella sijaitsee liikenteellisesti erittäin vaikeassa paikassa. Alueen jatkosuunnittelun yhteydessä on tehtävä liikenteellisiä selvityksiä. Vasta näiden selvitysten perusteella voidaan tehdä päätös maankäytön sijoittumisesta ja laajuudesta sekä liikenteellisistä ratkaisuista.

Tieverkon osalta liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että kaavakarttaan on osoitettu valta-, kanta- ja seututiet sekä ne yhdystiet, joilla on maankäytön tai elinkeinojen kannalta erityistä merkitystä. Kaavassa on esitetty maantien 4201 Ristiinan ja Hietasen välillä muuttaminen yhdystiestä seututieksi. Esitetty toiminnallinen luokitus vastaa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan näkemystä tieverkon tulevasta luokituksesta.

Maakuntakaavassa on valtatie 5 esitetty merkinnällä vt/rt, mikä merkintä tarkoittaa valtakunnallisesti keskeistä valtatieä. Tähän ei ole huomauttamista.

Kaavakartassa on maanteiden parantamistarpeiden merkintöinä käytetty uusi tai ohjeellinen linjaus. Nämä ovat suunnitelmien mukaiset. Merkintää "merkittävästi parannettava tie" ei ole kaavassa käytetty. Sen käyttäminen olisi perusteltua ainakin tieosuuksilla valtatie 5 Lusi-Juva, valtatie 13 Mikkelistä etelään ja valtatie 14 ohikulkutieltä Länsikeskukseen ja Nojamaalle. Tämä merkintä kuvaisi paremmin myös kantatien 62 toimenpidetarpeita Puumalassa ohjeellisen linjauksen tilalle.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että joukkoliikenteen edistämiseksi tulisi harkita linja-autoliikenteen laatukäytävien esittämistä kaavassa. Nyt joukkoliikenteen edistäminen on sisällytetty kehittämisvyöhykkeiden määräyksiin ja suosituksiin. Kehittäminen jää tällöin yksilöimättä eikä se välttämättä tue joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantavia toimenpiteitä eikä liikennejärjestelmäsuunnittelua.

Rataverkon osalta maakuntakaavassa esitetään olemassa olevat radat pr tai pr/rr -merkinnällä lukuun ottamatta Huutokoski-Parikkala -rataosaa ja Ristiinan rataa, sekä muutamia pistoraiteita, jotka on merkitty yr -merkinnällä. Merkinnällä pr osoitetaan valtakunnallisesti merkittävään rataverkkoon kuuluvaa päärataa ja pr/rr -merkinnällä omana alaryhmänä korkealuokkaista nopeaa henkilöliikennettä ja/tai raskasta tavaraliikennettä palvelevaa sähköistettyä päärataa. Tähän ei ole huomautettavaa.

Kaava sisältää myös varautumiset Savonlinnan keskustan radan siirtoon ja Savonlinnan Teknolan sivuratavaraukseen (ohjeellinen). Näihin ei ole huomautettavaa.

Mikkelin keskustassa ratapihan vieressä oleva raakapuun lastauspaikan toiminta tulee turvata niin kauan kuin sille on löydetty ja rakennettu korvaava ratkaisu. Kaavan luonnosvaiheessa esitetty Lahti-Heinola-Mikkeli ratavarausta (ohjeellinen) on nyt poistettu kokonaan maakuntakaavasta. Kaavan perusteluissa todetaan: "Nykyisessä suunnittelutilanteessa ei ole perusteita riittävän kokonaisvaltaisesti arvioida Helsinki-Pietari akselin ja koko maan rautatieliikenteen kehittämistarpeita ja niihin liittyviä valintoja, ei myöskään Lahti-Mikkeli -oikoratavarausten osalta. Eri vaihtoehdot on syytä pitää avoimena, kunnes selvitykset, suunnittelutilanne ja poliittinen päätöksenteko etenevät. On tarkoituksenmukaista, ettei Lahti-Mikkeli -oikoratavarausta käsitellä varauksena lainkaan tässä maakuntakaavassa. Tämä merkitsee sitä, että seutukaava jätetään Lahti-Mikkeli -oikoratavarausten osalta voimaan. Oikoratavarausta käsitellään aikanaan erillisellä vaihemaakuntakaavalla."

Liikenne- ja viestintäministeriö tulee ottamaan asiaan kantaa sen tullessa ajankohtaiseksi.

Vesitieverkon osalta liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että vesistö on merkittävä tekijä Etelä-Savon alueella sekä tavarankuljetus- että virkistystarkoituksessa. Kaavassa vesiliikenteen aluevarauksilla sovitetaan yhteen matkailun ja tavaraliikenteen edellyttämät satarma- ja väylävaraukset. Tähän ei ole huomautettavaa.

Lentoasemista maakuntakaavaan on merkitty nykyiset Mikkelin, Savonlinnan ja Varkauden lentoasemat. Tähän ei ole huomautettavaa.

Sisäasiainministeriöllä, valtiovarainministeriöllä sekä työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole huomautettavaa maakuntakaavasta.

VALITUKSET

Valittajat

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet:

- 1) Henkilö A
- 2) Henkilö B
- 3) Henkilö C asiakumppaneineen
- 4) Yhdistys D
- 5) Henkilöt E ja F

Valitusten sisältö

1) Henkilö A

Valittajan omistaman tilan alueelle on maakuntakaavassa esitetty laaja valtakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema-alueen merkintä maV 553. Valittajan ensisijainen vaatimus

on, että kulttuurimaisemavaraus maV 553 on joko poistettava tai aluevarausta on muutettava siten, ettei estetä Järvikylän kartanon nykyisen elinkeinotoiminnan tai muidenkaan maa-seutuelinkeinojen kehittämistä. Merkinnän maV 553 osalta maakuntakaavaa ei tule vahvistaa.

Perusteluinaan valittaja toteaa, että tänä päivänä Järvikylä tunnetaan parhaiten ruokkuvi-hanneksistaan. Ruukkusalaatteja ja -yrtejä on viljelty 1980-luvun lopusta lähtien ympäri-vuotisesti kasvihuoneissa. Joka vuosi kasvihuoneista toimitetaan reilut kolme kertaa koko Suomen asukasluvun verran tuoreita ruokkuvihanneksia kaikkialle maahan ja tänään yri-tyksen liikevaihto on n. 13 MEur. Ruokkuvihannesten viljelyn ohella Järvikylän kartanossa harjoitetaan yhä myös perinteistä maa- ja metsätaloutta. Maatilan pelloilla on ohran lisäksi jo 30 vuoden ajan viljelty siirtonurmea. Kartano on vuodesta 1674 ollut valittajan suvun omistuksessa ja nykyään sen omistaa suvun 11. sukupolvi.

Tilan alueella sijaitsevat Järvikylän kartanon päärakennus ja uudet laajat kasvihuoneraken-nukset (n. 3,5 ha). Kartanoalueen ympärillä olevat pellot ovat historialliselta perspektiivil-tään melko uusia. Ennen 1860-lukua Valvatusjärven vedenpinta oli 5 m nykyistä korke-ammalla. Tätä ennen merkittävä osa nyt maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa maV 553 merkinnän alueesta oli veden peittämää. Tämä tarkoittaa että maV 553 alue on suhteellisen tuoretta viljelysmaata. Se, että peltoaukeat ovat keskiarvoa avarammat, ei voi olla peruste alueen merkitsemiseksi valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäris-töksi.

Kartanon tiluksilla sijaitsevat talousrakennukset ovat pääosin kasvihuoneyrityksen käytös-sä: 1300 m² ympärivuotista kasvihuonetilaa navetan vintillä, varistorakennus (vanha kui-vuri), toimistorakennus (vanha talli) jne. Vanhan pajan tilalla sijaitsee uusi kasvihuoneen käyttöön rakennettu huoltorakennus. Talousrakennusten ulkoasut on taloudellisten mahdol-lisuuksien mukaan pyritty yhtenäisyyden vuoksi säilyttämään ympäristöön luontevasti so-pivina, mutta rakennuksilla ei ole valittajan mielestä mitään kulttuurihistoriallista arvoa. Rakennukset ovat rakennettu eri ajanjaksoina 1880-luvulta 2000-luvulle, eikä niiden ulko-muodoissa tai rakennustavoissa sinänsä esiinny mitään valtakunnallisesti arvokasta.

Kasvihuoneita varten rakennettu 3 MW kotimaisella polttoaineella toimiva lämpövoimalai-tos 15 metrin savupiipulla on myös merkittävä uudisrakennus. Lämpövoimarakennus val-mistui loppuvuonna 2007. Asuinrakennukset ja päärakennus ovat eri ajankohtina rakennet-tu, ja useita kertoja sekä ulko- että sisäpuolelta uudistettu. Ilmakuva (valituksen liite 1 ja liite 2) katsomalla voi todeta että 3,5 ha kasvihuonepinta-ala dominoi maisemaa, joka on muotoutunut maa- ja metsätalousalueesta enemmänkin teollisuusalueeksi. Päärakennuksen pohjoispuolelle jäävä puistoalue on esimerkiksi alue, joka valittajan mielestä on kulttuuri-historiallisesti arvokas, on suojeltu itsenäisesti muutenkin.

Maakuntakaavassa kartanon keskeisille alueille on esitetty laaja valtakunnallisesti merkit-tävä kulttuurimaisema-aluevaraus maV 553. Aluevaraus on maakuntaliiton mukaan kopioi-tu suoraan valtakunnallisista ohjelmista ja seutukaavasta. Ratkaisut maV 553 merkinnän osalta perustuvat raporttiin, jonka osalta on osoittautunut, että monilla alueilla rajaukset pe-rustuvat puutteellisiin ja pahimmillaan täysin vanhentuneisiin selvityksiin. Valittaja katsoo, että selvitykset on ensin päivitettävä ja sen jälkeen vasta voidaan tehdä johtopäätökset mi-ten ne otetaan huomioon. Moni taho on todennut selvitysten puutteellisuudet ja virheelli-syydet, mutta siitä huolimatta useimmiten viranomaisportaissa on "Rakennettu kulttuu-riympäristö -julkaisu" hyväksytty lähes lakina jota ei saa kritisoida, kun se on valtioneu-vostonkin hyväksymä. Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä olisi ehdottomasti pitänyt tehdä tarkentava kulttuurimaisemaselvitys ja arvioida aluevarauksen laajuus ja tarve sen pohjalta. Selvitystä ei ole tehty ja samalla on jäänyt huomaamatta, että Järvikylän alueella

on 1980 luvun lopusta lähtien tapahtunut todelle merkittävä muutos tilan elinkeinorakenteessa ja ympäristöolosuhteissa. Alueelle rakennetut kasvihuoneet kattavat keskeisen osan maakuntakaavassa esitetystä kulttuurimaisema-alueesta ja tulevaisuudessaakin tulee varautua toiminnan kehittämiseen ja lisärakentamiseen. Pahimmillaan merkinnän tulkinta saattaa estää uusien kasvihuoneiden rakentamisen ja muutoinkin estää elinkeinotoiminnan kehittämisen ja jatkamisen. Missään nimessä ei saa tulla eteen tilannetta, että tila joutuisi elinkeinotoiminnan harjoittamisessa kohtuuttomiin ylimääräisiin vaikeuksiin maakuntakaavan epämääräisen tulkinnan takia. Maanomistajalle aiheutuu pahimmillaan erittäin merkittävää haittaa ja vahinkoa maakuntakaavan merkinnästä, joka mitä ilmeisimmin on pohjautunut täysin vanhentuneisiin ja puutteellisiin selvityksiin. Näiltä osin merkintä on yksiselitteisesti maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Jos tällainen selvitystapa onkin nyt lain mukainen, niin jatkossa voidaan tehdä esim. kaikki ranta-asemakaavat, asemakaavat ja yleiskaavat toteamalla selvitysten osalta että: "Ei nyt ollut muuta saatavissa ja korjataan sitten myöhemmin mahdollisen uuden tiedon valossa".

Järvikylän Kartanon asuin- sekä talousrakennukset ja näitä ympäröivät pellot eivät valittajan mielestä sovellu "maV 553" merkinnän alaisuuteen. Kulttuurimaisemavaraus maV 553 on joko poistettava, tai aluevarausta on muutettava siten, ettei missään nimessä estetä Järvikylän kartanon elinkeinotoiminnan kehittämistä.

Toissijaisena vaatimuksena valittaja vaatii muistutuksen johdosta annettuun maakuntaliiton vastineeseen viitaten, että maakuntakaavan tulkintaa ohjaavan ja määrittelevän viranomaisen taholta on kokonaisvastuullisesti riittävän selkeästi sitouduttava siihen, ettei maV 553 merkintää tai määrystä viranomaistaholta tulkita siten, että se estäisi tai merkittävästi haittaisi Järvikylän tiluksille sijoittuvien kasvihuonerakennusten tai niihin liittyvien muiden tuotanto tai talousrakennusten tai asuintilojen rakentamista tai toiminnan muuta kehittämistä.

Lopuksi valittaja toteaa, että kasvihuoneviljely tapahtuu yrityksen nimissä, jonka osakkeista 100 % on Järvikylän kartanon omistajaperheen hallinnassa. Yrityksestä on kahdessa vuosikymmenessä kasvanut merkittävä kotimaisen ruukkusalaatin ja -yrtin toimittaja vähittäiskauppaan. Yritys on tänään Joroisten toiseksi suurin työnantaja. Eri laajenemisvaihtoehtojen ongelmaton toteutus on erittäin tärkeä yrityksen kilpailukyvyllä ja uusien työpaikkojen syntymiselle tulevaisuudessa. Yrityksellä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia rakentaa uutta muulla kuin edullisimmalla mahdollisella tavalla ja toiminnallisesti parhaaseen paikkaan Järvikylän tiluksilla. Jos ei tuotanto jatku, rakennusten ylläpito käy mahdottomaksi. Järvikylän kartanon laajan rakennuskannan ylläpito ilman niitä hyödyntävien yritysten olemassa oloa ei ole taloudellisesti mahdollista.

Elinkeinotoiminnan harjoittaja ei voi luottaa siihen, ettei maakuntaliiton tai muun viranomaisen tai muun osallisen taholta yllättäen esitetäisiinkin maakuntakaavaan viitaten vaatimus esim., ettei kasvihuoneita saisikaan laajentaa. Ja vaatimusta perusteltaisiin sillä, että ne sisältyvät maakuntakaavan maV553 alueeseen. Jo nyt on monia esimerkkejä siitä miten virkamiesten tulkinnat samoista asioista saattavat vaihdella ja muuttua ajan mittaan. Tällaista sattumaan perustuvaa tulkintaa ei maanomistaja voi hyväksyä. Riskit yrittämiselle ja työpaikoille ovat liian suuret. Ja kun alueella ei todellakaan ole sellaisia maisema- tai ympäristöarvoja, joihin maV 553 merkintä tulisi perustua. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavamerkintämääräys tulee olla selkeä ja määräyksen tarkoitus tulee myös voida tulkita yksiselitteisesti. Maakuntakaavan maV553 määräys ei valittajan mukaan näiltäkään osin täytä maankäyttö- ja rakennuslain henkeä ja vaatimuksia.

2) Henkilö B

Valittaja vaatii, että ympäristöministeriö jättää vahvistamatta Etelä-Savon maakuntavaltuuston hyväksymän maakuntakaavan siltä osin kuin se koskee Pieksämäen kaupunginvaltuuston päätöksellään (9.6.2009, 55§) hyväksymää asemakaavaa, niin sanottua Ideapark-hankealuetta. Maakuntakaavasta tulee poistaa vähittäiskaupan suuryksikön rakentamisen mahdollistavat kaavamerkinnot liitealueineen.

Taustatietoina valittaja toteaa, että Pieksämäen kaupunginvaltuusto päätti 29.1.2008 myydä noin 45 ha:n maa-alueen Masku Kiinteistöt Oy:lle perustettavan yhtiön lukuun, ja sitoutui samalla laatimaan asemakaavan, joka mahdollistaisi vähintään 130 000 k-m² suuruisen kauppakeskuksen (Ideapark) rakentamisen kyseiselle alueelle. Alue sijaitsee noin 3–4 km päässä kaupungin keskustasta maanteitse mitattuna.

Ideapark-hankkeen suuruuden, vaikutusten sekä sen laadun ja pysyvyyden vuoksi valittaja esitti Etelä-Savon ympäristökeskukselle sovellettavaksi erityislakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Ympäristökeskus päätti (30.1.2009, Dnro ESA-2008-R-7-53), että huolimatta hankkeen toteuttamisen merkittävän haitallisista ympäristövaikutuksista, erillistä YVA -laissa tarkoitettua harkinnanvaraista YVA -menettelyä ei käynnistetä eikä tehdä.

Pieksämäen kaupunki pyysi ympäristöministeriöltä suostumusta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 210 §:n 2 mom:n mukaisesti hyväksyä puheena olevaa hankealuetta koskevana keskustan eteläosan osayleiskaava Etelä-Savon seutukaavan vastaisesti, siitä poiketen. Suostumusta ei annettu aluevarausten osalta esimerkiksi vähittäiskaupan suuryksikön sijoittamista varten (KM-1 -merkintä), samoin siihen läheisesti liittyviin varauksiin.

Pieksämäen kaupungin kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 9.6.2009 kaupunginhallituksen esityksen mukaisesti nyt valituksen kohteena olevan asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotukset.

Valituksen perusteluina valittaja toteaa, että valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on hallinnollisena määräyksenä linjaamassa alueidenkäyttöä Suomessa pitkälle tulevaisuuteen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa valtion viranomaisten toiminnassaan ottamaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, edistämään niiden toteuttamista ja arvioimaan toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytön kannalta (maankäyttö- ja rakennuslaki 24 §). Samaten maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa kaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon edellä kerrotun sääntelyn mukaisesti (MRL 28 §). Maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota muun muassa:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyys;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin, sekä
- 4) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen (laissa kohta 6).

Pieksämäelle suunniteltu vähittäiskaupan suuryksikkö, Ideapark -myymäläkeskittymä, ei ympäristöministeriön selvityksen (Ymra 2/2009) mukaan tulisi sijoitamaan kaupungin keskustassa eikä alakeskuksessa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhtenä yleistavoitteena on, että alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia.

Ideaparkin kaltaisen kaupallisen keskittymän rakentaminen hajottaisi olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja olisi siten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen ja samaten maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Eheänä säilytettävä yhdyskuntarakenne on kestävä kehityksen mukaisen alueidenkäytön perusta tämän valtioneuvoston päätöksen mukaan.

Erityisen tärkeänä on pidettävä ilmastomuutoksen hillitsemiseen tähtäävien keinojen hyödyntämistä sovellettaessa velvoittavaa lainsäädäntöä tällaisessa hankkeessa. Suomessa liikenteen päästöt muodostavat noin viidenneksen kaikista haitallisista kasvihuonekaasupäästöistä, ja niihin on mahdollista vaikuttaa alueidenkäytön ratkaisuilla (esimerkiksi Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet Vnp v. 2000; Tavoitteiden lähtökohdat 2.4 s. 15). Mikäli hanke toteutetaan valmisteltavan kaavoituksen sallimassa maksimilaaajuudessa, vuosittaiseksi kävijämääräksi on arvioitu jopa seitsemän miljoonaa henkilöä. Heistä valtaosa asioisi henkilöautoilla liikkumalla satojenkin kilometrien päästä. Myös raskas ajoneuvoliikenne lisääntyisi paikkakunnalle johtavalla tiestöllä muun muassa tavarankuljetuksen tarpeen voimakkaasti kasvaessa. Täten erilaisten päästöjenkin lisääntyminen tulisi olemaan merkittävää.

Tarkistetuissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa veloitetaan viranomaisia huolehtimaan myös siitä, että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä tulee alueidenkäytöllä edistää osoittamalla elinkeinoelännelle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Niin ikään runsaasti henkilöautoliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot tulee suunnata olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään. Ideaparkin rakentaminen seurauksineen esimerkiksi juuri liikennemääriä runsaasti lisäävänä hankkeena on myös vastoin edellä kerrottuja veloitteita ja määräyksiä.

Huolimatta siitä, että maakuntakaava on laaja-alainen ja yleispiirteinen alueidenkäyttösuunnitelma, erilaisten varausten perusteiden oikeellisuus ja toteuttamiskelpoisuus tulee olla riittävästi selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen mukaisesti sisältövaatimuksineen. Ideaparkin rakentamisen mahdollistavan kaavamerkinnän (KM-1 ja siihen liittyvät alueen merkinnät) hyväksymiseksi tehtäviin selvityksiin kuuluu oleellisena osana lain vaatimana ympäristövaikutusten selvittäminen.

Selvitettävänä on mainitun lain velvoittamana myös yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. (MRL 9 §).

Pieksämäen Ideapark -kaavoituksessa ei Etelä-Savon ympäristökeskuksen mukaan ole tarpeen tehdä erillistä ympäristövaikutusten arviointimenettelylain mukaista arviointia, vaikka se lausunnossaan toteaa rakentamisen aiheuttavan merkittävän haitallisia ympäristövaikutuksia. Kaikessa kaavoituksessa on otettava kuitenkin huomioon lain (MRL 5 §) velvoittamana alueiden käytön suunnittelun tavoitteet: Niissä edistetään esimerkiksi terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista; yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta; ympäris-

tönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä; luonnonvarojen säästeliästä käyttöä; yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista; palvelujen saatavuutta sekä liikenteen taroituksenmukaista järjestämistä.

Yhteenvedona valittaja katsoo, että Etelä-Savon maakuntavaltuuston hyväksymä maakuntakaava on Pieksämäen vähittäiskaupan suuryksikköhankeksen osalta ristiriidassa 1) maankäyttö- ja rakennuslain kanssa, 2) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa ja 3) kestävä kehityksen periaatteiden kanssa.

Näillä perusteilla valittaja vaatii, että ympäristöministeriö jättää vahvistamatta Etelä-Savon maakuntavaltuuston 29.5.2009 tekemän päätöksen maakuntakaavan hyväksymisestä tämän valituksen alaisilta osiltaan.

3) Henkilö C asiakumppaneineen

Valittajat vaativat Motopark-moottoriurheilukeskusta koskevien merkintöjen poistamista maakuntakaavasta.

Etelä-Savon maakuntavaltuusto hyväksyi 29.5.2009 Etelä-Savon maakuntakaavan, johon on merkitty moottoriurheilukeskus Motopark maakunnallisesti merkittävänä kohteena ja useita olemassa olevia kiinteistöjä kattavan melualueen sen ympärille suunnitelmääräyksenä. Tämä siitä huolimatta, että lähialueen asukkaat (lähes 70 asianosaista allekirjoittajaa) ovat jo kaavan luonnos- ja ehdotusvaiheissa esittäneet maakuntaliiton hallitukselle omat näkemyksensä, joissa perustellusti on vaadittu ko. merkintöjen poistamista. Merkinnät ovat selkeästi vastoin maakuntakaavan sisältövaatimuksia ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Siksi valittajat vaativat, että ympäristöministeriö jättää maakuntakaavan lainvastaisena vahvistamatta Motopark- moottoriurheiluradan melualuemerkinnän (me 11.12) sekä moottoriurheilukeskuksen kohdemerkinnän (e-1 11.11) osalta.

Merkinnät ovat maakuntakaavan sisältövaatimusten, MRL 28 § 2. kohdan mukaan vastoin alueidenkäytön ekologista kestävyyttä salliessaan melun, pakokaasujen ja ympäristöriskien kasvun, vaikka viime vuosina jatkunut lainvastainen toiminta on aiheuttanut kohtuutonta räsäystä asukkaille.

Merkinnät ovat vastoin 3. kohdan ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen järjestelyjä, sillä Motoparkin toiminta jo nykyisellään aiheuttaa kapealle kantatielle ajoittain todella vaarallisia tilanteita ja paikallisten asukkaiden liikkumisen esteitä. Tielle ei ole järjestetty/ suunniteltu minkäänlaista vaihtoehtoja väylää ja kokemuksen mukaan Motopark houkuttelee paikalle kaikenlaisia tiellä kaahailijoita.

Merkinnät ovat vastoin 4. kohdan vesivarojen kestävä käyttöä, sillä yleisötapahtumien aiheuttamaa kuormitusta läheiseen rehevöityneeseen järvenosaan ei ole millään tavoin edes otettu huomioon. Mikäli Motoparkin ja sen yhteydessä toimivan leirintäalueen käyttö lisääntyy, paine motorisen vesiurheilun ym. lisämelun suuntaan voi kasvaa ja aiheuttaa sekun arvaamattomia häiriötä lähialueen asukkaiden ympäristössä.

Merkinnät ovat vastoin 6. kohdan vaatimusta maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisesta, sillä Hällinmäen kulttuurisesti merkittäväksi jo seutukaavassa luokiteltu kylämaisema (kohde ma 11.571, liite 1/1 ja 1/6)) edellyttää säilyäkseen paikallisten asukkaiden toimia. Lisäksi alueella on vankka loma-asukaskanta, josta usealla on jo sukupolvien perinne kesäasukkaina: ollaanhan leppeässä järvimaisemassa kalavesien äärellä (Vuoksen vesistöä). Merkintöjen poistaminen kaavasta on välttämätöntä alueen vakituisten ja loma-asukkaiden elinympäristön säilymiselle viihtyisänä ja elinkelpoisena!

Merkinnät ovat vastoin 7. kohdan vaatimusta virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyden turvaamisesta, tuhotessaan alueen virkistysarvon kesävuosipuoliskolla, jonka pitäisi olla alueen loma-asukkaiden kulta-aikaa.

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista jo vuonna 2000. Tarkistetuista tavoitteista valtioneuvosto päätti 13.11.2008 ja ne ovat tulleet voimaan 1.3.2009. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdan 4.3 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu yleistavoitteen mukaan alueiden käytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Motoparkia koskevat kaavamerkinnät ovat räikeässä ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa, sillä käytännössä niiden vaikutus johtaa alueen asukkaiden melurasituksen lisääntymiseen tilanteessa, jolloin vuosia jatkuneiden lainrikkomisten seurauksena meluallistutus on ylittänyt kaikki kohtuuden rajat.

Lisäksi alueidenkäytön erityistavoitteeksi on asetettu melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvan haitan ehkäisy ja olemassa olevien haittojen vähentäminen. Maakuntakaavan Motoparkia koskevat merkinnät eivät ehkäise eivätkä vähennä haittaa, vaan voivat päinvastoin kannustaa vastuuviranomaisia toiminnanharjoittajan mielen mukaisiin ratkaisuihin, lainvoimaisen ympäristöluvan lupamääräysten löyhään tulkintaan valvonnassa ja pahimmassa tapauksessa lupapäätöksiin, joilla Hällinmäen Eteläkylän asuinkelpoisuus lopullisesti tuhoataan. Vakavana oireena tällaisesta kehityssuunnasta on pidettävä ympäristökeskuksen valituksenalaista jatkolupapäätöstä, jota täysin virheellisesti ja kestävämmän perusteiden on markkinoitu parannuksena lainvoimaisen luvan (KHO 11.8.2005) mukaiseen tilanteeseen.

Koska valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelussa maakuntien liittojen rooli alueellaan on merkittävä ja sen on perustuttava eri tahojen vuorovaikutukseen, valittajat esittävät paheksuntansa siitä, että paikallisesti näin merkittävässä ja yleisestikin tiedossa olevassa ristiriitatilanteessa Motoparkin ympäristön asukkaiden, asianosaisten kannanotot eivät ole millään lailla vaikuttaneet maakuntaliiton ratkaisuun ko. asiassa.

Maanomistajille ja muille oikeuden haltijoille aiheutuu merkinnöistä kohtuutonta haittaa, mikä on vastoin maakuntakaavan sisältövaatimuksia (MRL 28 §). Koska maakuntakaava ohjaa kaikkea viranomaissuunnittelua, merkinnät voivat olla asukkaiden kannalta kohtalokkaita estäessään Hällinmäen Eteläkylän elinolojen kehittymisen esimerkiksi asuin- ja lomaympäristönä sekä aiheuttaessaan sen, että vastuuviranomaiset eivät katso aiheelliseksi korjata nykyistä lainvastaisuudessaan ja räikeydessään kohtuutonta meluongelmaa. On myös pelättävissä, että melualuemerkintä voi houkutellessa alueelle muuta vaikeasti sijoitettavaa meluista toimintaa tai sitä käytetään Motoparkin melupäästöjen lisäämistä koskevien vaatimusten tukena, kuten jatkolupaprosessissa on nyt tapahtunut (Motopark = Mevitar Oy:n hakemus toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan lupamääräyksiä tarkistamiseksi ja em. ESA:n päätös 18.6.2009).

Valittajat vaativat poistamaan merkinnän melualue me 11.12 sekä sitä koskevat tekstit. Maakuntakaavan kohdeluettelossa Motoparkin melualueita koskevan merkinnän on ilmoitettu perustuvan mittauksiin (mitattu). Motoparkin merkintöjen tausta-aineistona maakuntakaavaselostuksessa (liite 1/2) sivuilla 103–104 mainittujen mittauksien informaatio ei sovellu käytettäväksi melualueen määrittämiseen eikä se ole edes tarpeen KHO:n päätöksen 11.8.2005 mukaisen luvan lupamääräyksiä noudatettaessa. Siten maakuntakaavan melualuearjaus on perusteeton, harhaanjohtava ja lainvastainen.

Korkein hallinto-oikeus on em. päätöksessään (2005) vahvistanut melurajat, joita ratayrittäjän on toiminnassaan noudatettava ja joiden toteutumista vastuuviranomaisen on valvottava. Tausta-aineistoluettelossa (Motopark) mainitut vuosina 2002–2004 tehdyt mittaukset (5 kpl) ovat kilpailujen aikaisista meluista ja niiden avulla määriteltiin väliaikaisen luvan voimassa ollessa kuinka monta ja minkälaista kilpailuajoneuvoa radalla saa olla sallitun keskiäänitason (55 dB) ylittymättä. Muut maakuntakaavan kohdeluettelossa mainitut mittaukset (3 kpl) on tehty harjoitteluolosuhteissa uuden luvan tultua voimaan (2005). Niiden tarkoituksena on ollut osoittaa, minkälaisia rajoituksia radalle päästettäviltä ajoneuvoilta on vaadittava, ettei lainvoimaisen ympäristöluvan melua koskevia rajoituksia rikota. Tähänkään tarkoitukseen nämä mittaukset eivät ilmeisesti ole olleet lainkaan riittäviä päätellen jatkuvasta melua koskevien lupamääräysten rikkomisesta. Ympäristöluvan rikkomisesta on Itä-Suomen syyttäjänvirasto jättänyt 25.5.2009 haastehakemuksen Pieksämäen käräjäoikeuteen.

Melualuetta "ajoittain yli 55 dB (Aeq)" ei ole oikein merkitä, koska tällaista tilannetta ei lainvoimaisen luvan (KHO 2005) mukaan toimittaessa saa edes esiintyä: neljää kuukauden päivää lukuun ottamatta, jolloin enimmillään 55 dBA on sallittu, keskiäänitason on jäätävä asutuksen alueella alle 53 dB:n (Aeq) ja loma-asuntojen alueella alle 45 dBA:n (7–22). Toisin sanoen valtioneuvoston ohjearvot loma-asutuksessa (45 dB) on lupa ylittää ainoastaan neljänä päivänä kuukaudessa (55 dB). Siksi maakuntakaavassa esitetty lause: "Melumerkintä osoittaa karkeasti toimintojen aiheuttaman teoreettisen alueen" jää vähintäänkin epäselväksi. Puhutaanko luvanmukaisesta vai luvanvastaisesta toiminnasta ja mihin "teoreettisella alueella" viitataan? ESA:n jatkolupaa koskevan päätöksen 18.6.2009 voimaantuloista muutoksenhausta huolimatta on tehty valitus Vaasan hallinto-oikeuteen.

Virtasalmen kunnan toteuttamassa Virmasjärven rantaosayleiskaavassa oli Motoparkin ympärille merkitty ohjeellinen melualue. Kuopion hallinto-oikeus kumosi 5.5.2006 (286/3) lainvastaisena osayleiskaavan noin 2 kilometrin säteellä Motoparkista. Hallinto-oikeus perustelee ratkaisuaan muun muassa sillä, että kaavan tulee lain mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Hallinto-oikeuden päätöksestä ei valitettu. Tämän päätöksen jälkeenkään ei ole tehty mitään sellaisia selvityksiä, joihin maakuntakaavan melualuearajuksen voisi perustaa.

Tausta-aineistoina mainitaan käytetyn ympäristölupaprosessin keskeisiä päätöksiä (ESA 19.8.2003, Vhao 2.9.2004 ja KHO 11.8.2005). Niistä käy selville, että rata sijaitsee täysin sopimattomassa paikassa muun muassa melun leviämisen otollisen maaston sekä järven ja erityisesti asutuksen läheisyyden vuoksi. Lähin vakituinen asunto on noin 400 metrin päässä radasta samoin kuin lähin loma-asunto. Radan vieressä on myös leirintäalue, joka kuuluneekin melurajoitusten piiriin. Ympäröivä alue on taloineen, peltoineen ja metsiköineen maa- ja metsätalousvoittoisen haja-asutusalueen kylämiljöötä, jossa rakentamista ei ole rajoitettu.

Maakuntakaavamerkinnän tulee olla sellainen, että se nojaa olemassa oleviin tosiasioihin. Alueella on jo nyt melulle herkkiä toimintoja, kuten asutusta ja loma-asutusta, mikä on ehdottomasti otettava huomioon. Valittajat kysyvät, mitä maakuntakaavassa tarkoitetaan merkittävällä asutuksella tai muulla melulle herkällä toiminnalla? Vakituiset asukkaat ovat tällä hetkellä enimmäkseen senioreja, mutta he haluavat asua kotonaan maakunnallisesti merkittäväksi kulttuurikohteeksi luokitellussa kylässä (liitteet 1/1 ja 1/6), pitää sitä asuttuna ja kunnossa. Nuoremmilla sukupolvilla on potentiaalia ja halua kehittää Hällinmäen Eteläkylää omaleimaisena elin- ja toimintaympäristönä, mikäli meluongelma poistuu. "Yleispiirteinen yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaava melualuemerkintä" ei missään

tapauksessa saa olla sellainen, että se polkee paikallisten asukkaiden oikeutta tai etua, ehkäisee kylän kehitystä ja on vastoin lainvoimaista ympäristölupaa.

Tällä hetkellä Motoparkin ympäristön melutilanne on alueen asukkaille kohtuuton, sillä lainvoimaisen ympäristöluvan (2005) melua koskevien lupamääräysten jatkuva ja törkeä rikkominen on vaikuttanut lamauttavasti seudun muuhun käyttöön ja estänyt erityisesti alueen virkistyskäyttöä. Terveyshaitat ovat ilmeiset: kohtuuttoman melurasituksen, suoranaisten meluterrorin seurauksena alueella asuvat ihmiset ovat altistuneet moottoriurheilumelulle ja kärsivät sen seurauksena sietokyvyn ylittävästä stressistä. Tätä on pahentanut viranomaisten puuttumattomuus ilmeisiin melua ja siitä ilmoittamista koskevien lupamääräysten rikkomisiin. Myös lomakiinteistöjen käyttö on melun vuoksi osin estynyt puhumattakaan siitä, että kesäaikaan ihmiset kaipaavat loma-asunnoillaan leppoisaa rentoutumista kiireisen arjen vastapainona ja viihtyisää ympäristöä ulkona oleiluun ja puuhailuun.

Eteläkylän alue on Motoparkin melua lukuun ottamatta erittäin hiljainen ilman muita merkittäviä melulähteitä, jolloin jo luonteeltaankin poikkeuksellisen häiritsevän ratamelun haitallinen vaikutus korostuu: alue on kaukana pääteistä eikä sen läheisyyteen ole suunniteltu mitään muitakaan melulähteitä. Merkityllä alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on lukuisia vakituisia ja loma-asuntoja ja melualue-rajaukset koskevat huomattavaa joukkoa henkilöitä, joilla vakituisia tasavertainen lain suoma oikeus turvalliseen ja terveelliseen ympäristöön (liite 2).

Valittajat vaativat poistamaan merkinnän Motopark -moottoriurheilurata e-1 11.11 sekä siitä koskevat tekstit.

Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan "ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi" ja edelleen "viranomaisten on suunnitellussa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätettäessä niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista". Valittajien käsityksen mukaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä moottoriurheilurata on tämän vuoksi oikein sijoittaa maakuntakaavassa ainoastaan sellaiseen kohtaan, jossa sen toimintaa ja kehittämistä voidaan viranomaistoimin tukea ja ottaa lainsäädännössä määritellyllä tavalla huomioon myös muut maankäyttötarpeet ja asukkaiden oikeudet. Kuten edellä on kerrottu, näin ei Motoparkin kohdalla ole, mistä syystä sitä koskeva kohdemerkintä on ehdottomasti poistettava maakuntakaavasta.

Motoparkin merkittävyyden perusteluiksi on esitetty muun muassa, että radalla on voimassa oleva ympäristölupa, rata on valtakunnallisesti tunnettu, siellä järjestetään useita kilpailuja ja tapahtumia jotka keräävät osallistujia ja yleisöä laajasti ja että rata "lisää kohderyhmässään alueen yleistä tunnettavuutta" (liite 1/2 s. 103). Moottorirata toimii kaavaehdotuksen mukaan myös "matkailukohteena, jolla on taloudellisessa mielessä positiivisia vaikutuksia maakunnalle".

Valittajat katsovat, ettei "maakunnallista positiivista vaikutusta" voida panna Motoparkin lähiasukkaiden maksettavaksi. Ympäristöluvan lupaehdot on laadittu lähialueen asukkaiden, heidän elinympäristönsä tilan ja omaisuutensa arvon säilymisen turvaamiseksi. Jos lupamääräyksiä ei noudateta - kuten nyt on tapahtunut - tällaiseen syyllistynyttä toimintaa (Motopark) ei voida lähteä maakuntakaavan suojassa viranomaisvoimin edistämään Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa.

Motoparkin ympäristölupaa on toiminnanharjoittajan tullut noudattaa korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä (2005) lähtien. Tähän ratkaisuun lähiympäristön asianosaiset olivat jo ympäristölupavaiheessa vuonna 2003 tyytyneet. Ympäristöluvan tultua voimaan radan toiminnassa on kuitenkin lähes poikkeuksetta rikottu melutasoja, melupäivien lukumäärää ja lähiasukkaille ilmoittamista koskevia lupamääräyksiä, eikä valvojan toimenpiteet asian tilan korjaamiseksi ole johtaneet melutilanteen tai ilmoittamisen parantumiseen lähes neljän vuoden aikana, jolloin ympäristölupa on ollut voimassa. Tänä aikana toiminnanharjoittaja ei myöskään ole teettänyt meluselvityksiä, joiden perusteella se voisi täyttää kaikkia toiminnanharjoittajia koskevan ympäristönsuojelulain 5 §:n yleisen velvollisuuden olla selvillä "toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista". Myöskään valvoja (ESA) ei ole pitänyt huolta siitä, että lupamääräysten noudattamisen valvontaan olisi ollut käytettävissä mm. riittäviä meluselvityksiä, josta eduskunnanapulaisoikeusasiamieskin on valvojaa moittinut (EOA 23.9.2008 Dnro 2660/4/06, 2392/4/07).

Lainvoimaisen luvan säännönmukainen, huomattava ja lähes neljä vuotta jatkunut rikkinen on osoittanut, että Motopark ei pysty toimimaan nykyisessä paikassaan loukkaamatta lähialueen asukkaiden oikeutta tai etua puhumattakaan siitä, että sen toimintaa voitaisiin edelleen merkittävänä kohteena kehittää: radan lainvastaiseen toimintaan sisältyy niin räikeä ja akuutti ristiriita, ettei kohdetta voida merkitä oikeusvaikutteiseen kaavaan maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi loukkaamatta maanomistajien oikeutta tai etua ja yleistä ympäristöetua.

Maakuntakaavaan ei voida hyväksyä merkintöjä, jotka ovat vastoin maakuntakaavan sisältövaatimuksia eivätkä edistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista vaan päinvastoin johtavat täysin vastakkaiseen suuntaan, niin kuin Etelä-Savon maakuntaliiton valtuuston hyväksymänä on Motoparkia koskevien merkintöjen kohdalta laita. Valittajat eivät myöskään hyväksy sitä, että maakuntakaavan merkinnöillä Motopark asetetaan ensisijaiseksi ja siten syrjäytetään alkuperäisten asukkaiden perusoikeudet ja muut oikeudet tai edut, jotka lainsäädännössä kansalaisille on turvattu.

Muistutuksen allekirjoittajina on huomattava joukko Motoparkin lähialueen asianosaisia: maaomistajia ja heidän täysi-ikäisiä perheenjäseniään. Käytännön syistä allekirjoitukset on hoidettu valtakirjoilla (liite 3). Allekirjoittanut on itsekkin asianosainen, mutta toimii myös kaikkien allekirjoittajien yhteisenä asiamiehenä tässä asiassa.

4) Yhdistys D

Valitus koskee Ideapark-liikekeskukselle aiottua sijoituspaikkaa. Valittajayhdistys vaatii maakuntakaavapäätöksen vahvistamatta jättämistä niin, että alueen, jota päätös koskee, käyttö säilyy voimassa olevan seutukaavan mukaisena.

Pieksämäen kaupunginvaltuusto päätti 9.6.2009 § 55 asemakaavan muuttamisesta ja laajentamisesta Pieksämäen Kontiopiuston kaupunginosassa, jonne kaupunki aikoo sijoittaa 131 km²:n suuruisen vähittäiskaupan suuryksikön. Etelä-Savon ympäristökeskus valitti 8.7. asiasta Kuopion hallinto-oikeuteen vaatien kaupunginvaltuuston päätöksen kumoamista lain vastaisena. Yhtenä ympäristökeskuksen perusteena oli, ettei Etelä-Savon seutukaava ollut lain edellyttämällä tavalla ohjeena asemakaavaa ja kaavamuutosta hyväksyttäessä.

Yhdistys D valitti 8.7.2009 hallinto-oikeuteen samasta kaavapäätöksestä (liite 1). Yhdistys vaati kaavapäätöksen kumoamista maankäyttö- ja rakennuslain vastaisena.

Valittajan vaatimuksen perusteluina olivat muun muassa 1) seutukaavan vastainen asemakaavamuutos. Kaupunginvaltuuston päätös mahdollistaisi kaava-alueelle Ideapark-liikekeskuksen rakentamisen. KM-1 korttelialueelle sallittaisiin noin 132 000 kerrosalaneliömetrin suuruisen kauppakesittymän rakentaminen. Kaavamääräyksen mukaan alueelle saisi sijoittaa kaksi päivittäistavarakaupan suuryksikköä, yhteensä enintään 28 000 kerrosneliometriä. Seutukaavassa Kontiupuiston kaupunginosan eteläosa on pääosin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Seutukaavan aluetta voidaan käyttää sen käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja muuttamatta myös loma- ja haja-asutusluonteiseen asutukseen sekä ulkoiluun ja retkeilyyn jokamiehen oikeuden rajoissa. Asemakaavamuutos (valtuuston päätös § 55) on ristiriidassa MRL 210 § 1 mom. kanssa. Päätös on kumottava.

2) Ei seutukaavasta poikkeamislupaa, maakuntakaava vahvistamatta. Ideapark-liikekeskukselle aiotusta sijoituspaikasta Naiskankaan risteyksen seudussa kaupunki pyysi seutukaavasta poikkeamislupaa ympäristöministeriöstä (kirje 5.12.2008). Ministeriö ei suostunut poikkeamiseen siten, että osayleiskaava olisi voitu laatia ja hyväksyä seutukaavan voimassa ollessa. Kaupunki laati osayleiskaavaehdotuksen ko. alueelle, mutta ei tuonut kaavaehdotusta valtuustoon. Osayleiskaava ja valituksen alainen asemakaava olivat yhtä aikaa nähtävillä. Osayleiskaavaehdotus perustui 29.5.2009 Etelä-Savon maakuntavaltuuston päätökseen.

Valituksen alainen asemakaavapäätös 9.6.2009 on pääosin osayleiskaavaehdotuksen mukainen. Sillä pyritään toteuttamaan osayleiskaavaehdotuksen tarkoitus. Kontiupuiston kaupunginosan eteläosan asemakaava ja asemakaavamuutos mahdollistavat ison vähittäiskaupan suuryksikön rakentamisen, vaikutukset ovat ylimaakunnallisia, joten asiaa ei voida ratkaista yhden kaupunginosan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella.

Tehdyt asemakaavamuutos- ja asemakaavapäätökset (valtuustopäätös § 55) ovat ristiriidassa maakunnallisen suunnittelun kanssa ja päätökset on kumottava.

3) Yhdistyksen asiasta aikaisemmin antamat lausunnot. Yhdistys uudisti 8.7.2009 huomautuksensa 4.11.2008 Pieksämäen keskustan eteläosan osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (liite 2) sekä muistutuksensa 23.12.2008 Pieksämäen keskustan eteläosan osayleiskaavan kaavaluonnokseen 1.12.2008 ja kaupungin laadittamaan asemakaavaan 130 000 k-m² Masku Kiinteistöt Oy:n ostamalle noin 45 hehtaarin maa-alueelle, nk. Ideapark-hankkeelle (liite 3). Huomautuksessaan 4.11. (liite 2) valittajayhdistys mm. kiinnitti huomiota siihen, että hankealueen vieressä sijaitsee Tahinsuon luonnonsuojelualue. Yhdistys vaati selvitettäväksi, mitä kaava-alueen turvekerrosten poiskuuriminen aiheuttaa Tahinsuon suojelualueen hydrologialle ja pyysi YVA-arvioinnin tarpeellisuuden selvittämistä. Osayleiskaavan tarkoituksesta ja vaikutuksista valittajayhdistys totesi kaava-suunnittelun viedyn jo varsin pitkälle, olihan kohteen kaavoitukseen ja kunnallistekniikkaa koskevaan 2009 budjettiin myönnetty runsaasti kaupungin budjettivaroja. Suunnitelmassa valmis ja hyvin toimiva tieverkko aiottiin purkaa ja valmis korkeajännitesähkölinja aiottiin siirtää toiseen paikkaan. Vertailukohtia valmiin asumisympäristön ja yhdyskuntarakentamisen turmelemisesta ei muualta ollut helposti esitettävissä. Tämä kaikki aiottiin tehdä yhden lounaissuomalaisen yrittäjän uuden liiketoiminnan nostattamiseksi. Samaan aikaan maan talouselämä on alamaissa, mistä syystä kaupungin johdon, virkakunnan, kaavoittajien ja kaupunginvaltuutettujen olisi otettava huomioon maailman tilanne eikä heidän pitäisi johdattaa asukkaita heidän tarpeittensa vastaisten hankkeiden ja rakentamisen maksajiksi.

Valtioneuvoston kannanotoista luonnonsuojeluyhdistys totesi valtioneuvoston tehneen ansiokkaita linjauksia ilmastokriisin torjumiseksi ja energian kokonaiskulutuksen vähentämiseksi ja että markettihanke on valtioneuvoston suositusten vastainen. Mahtipontinen mar-

kettitarjous; asukkaille on kaupungin keskustaajamassa riittävästi liiketiloja ja kaupan palveluja. Uusi kaupan suuryksikkö pienentäisi kaupungissa jo toimivien markettien, muiden yrittäjien ja lähikauppojen mahdollisuuksia sekä autioittaisi kaupunkikeskustaa. Kelvoton rakennusmaa; MRL 116 §:n mukaiset rakennuspaikkojen laatuvaatimukset säätävät maaperän kelvollisuusvaatimuksia sekä asemakaava- että asemakaavan ulkopuolisilta alueilta. Yhdistyksen mielestä alueen soveltuvuudesta rakentamiseen olisi hankittava MRL 116 § säädökset huomioonottava asiantuntijaselvitys. Aiemmin kaupungin taholta on ilmoitettu, että alueen maapohjaksi tarkoitettu rakennusmaa joudutaan kokonaan vaihtamaan, koska alueen turvemaa ei kelpaa rakennuspohjaksi. Kovaa maata tarvitaan tulevaisuudessa jälkipolvimmme todellisiin tarpeisiin eikä suunnitelluille tavarano- stoa tyrkyttävillä maksimarketeille.

Muistutuksessaan 23.12.2008, kestävä kehitys; yhdistys totesi kaavoitushankkeen olevan MRL:n tarkoittamalla tavalla tarpeeton ja lain tavoitteille vastakkainen ja tämän vuoksi toteutettavaksi lain vastainen. MRL:n yleisenä tavoitteena on järjestää alueiden käyttöä ja rakentamista siten, että edellytykset hyvälle elinympäristölle toteutuvat. Kestävää kehitystä on edistettävä, niin että myös valtioneuvoston päätöstä valtakunnallisista maankäyttötavoitteista noudatetaan. Valtioneuvoston tarkoituksena on hillitä ilmastonmuutosta, mitä koskevaa kansainvälisten sopimusten täytäntöön panoa on kaikin tavoin edistettävä ja noudatettava.

Pieksämäen asukkaat eivät uutta 60 000–30 000 k-m²:n keskustaajaman ulkopuolelle sijoitettavaa kauppakeskusta tarvitse. Kaavoitus Ideapark-yritystä varten on kestävä kehityksen vastaista toimintaa ja vastoin valtioneuvoston hyväksymiä maankäyttötavoitteita. Valtioneuvoston 13.11.2008 antamat tuoreet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sisältävät maankäyttöohjeita myös vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamisesta. Maankäytön on oltava kestävä kehityksen mukaista ja tuettava vallitsevia yhdyskuntarakenteita.

Yhdistyksen suorittamia mittauksia Pieksämäen kaupungin taajamakeskuksesta Keskuskatu-Kauppakatu-risteyksestä suunnitellulle Ideapark-alueelle:

1. Reittiä rautatiesilta-Joroistentie-valtatie 23-Naiskankaan risteys 3,8 km
2. Reittiä Vanha Mikkelintie-valtatie 23 risteys-Naiskankaan risteys 4,2 km
3. Matka Pieksämäen keskustasta reittiä 1. pitkin Kerantielle kaupunkitaajaman absoluuttiseen etelärajaan (jonka jälkeen alkaa avosuo) 3,4 km.

Ideapark-hanke sijaitsee näin muodoin kaupunkitaajaman ulkopuolella kaupungin keskustorilta n. 4 km etelään ja kunnallistekniikan ulkopuolella ainakin 1/2 km Kontiopuiston kaupunginosan eteläisimmästä kadusta, Kerantiestä, kaakkoon. Kaava-alueen sijainnista on esitetty virheellisiä tietoja. Se on keskusta-alueen ulkopuolella.

Pieksämäen kaupungin sitoumukset kauppakirjassa sovitulla tavalla maapohjan valmistamiseksi Masku Kiinteistöt Oy:tä varten on liian kallista Pieksämäen veronmaksajille, teknisestä virastosta saatujen tietojen mukaan ja pohjautuen kaupungin ja Masku-kiinteistöt Oy:n kanssa tehtyyn kauppasopimukseen ainakin 18,5 ME. Kaupungin tänä vuonna kertyvä kuntaveroprosentti on 2,8 ME. Kunnallisverokertymässä se merkitsisi ainakin kuudeksi vuodeksi yhden veroprosentin nostoa (jos kertymä tuon suuruisena pysyy). Ympäristölaki- en vaatima YVA arviointi; maamassojen vaihto vaatinee sekin vähintään YVA-arviointia. Vesistöjen suojelua ei ilman YVA-arviointia voitane hoitaa, muun muassa Pyhityn järven vesiensuojelu on erityisesti otettava huomioon.

5) Henkilöt E ja F

Valittajat vaativat muutosta päätökseen siltä osin kuin se koskee kiviainesten ottoaluetta E01 318 Pieksämäellä. Valittajien tilalla oli sen hankintahetkellä vuonna 1980 kivistä peltoa noin 3 ha ja metsää noin 1.5 ha, eikä mitään rakennuksia. Kaikessa on tähdätty siihen, että tila on valittajien loppuelämän rauhaisa tukikohta, johon lapset perheineen voisivat tulla nauttimaan luonnonrauhasta.

Pääsiäisenä valittajat saivat kuulla ja nähdä järkyttävän tiedon netistä. Maakuntakaavaehdotukseen oli merkitty rakennuskiviainesten ottoalue E01 318, Soidinvuoren alue. Alue sijaitsee valittajien asunnon välittömässä läheisyydessä 250–700 metrin päässä UPM-Kymmenen maalla (suora näköyhteys).

Soidinvuori on Siikamäen kylän korkein näköalapaikka, 180 m merenpinnasta. Se sijaitsee 10 km Pieksämäeltä Varkauteen valtatie 23 varressa. Louhintapaikkojen lisätarve ihmettyttää, kun toiminnassa olevia on aivan lähellä (Rummukan mäessä 6 km 23:sta Varkauteen päin, Syvänsissä n. 12 km 23:sta Varkauteen päin, Kontiomäessä n. 10 km Pieksämäeltä Jäppilään päin, Pappilanmäki lähellä Pieksämäen kaupunkia Jyväskylätien varressa). Eikö olisi järkevämpää, että jo avatuissa louhoksissa jatketaan toimintaa, ja kun se päättyy, hoidetaan maisemointi kunnolla. Nykyiset louhokset riittävät valittajien mukaan näin pienen kaupungin tarpeisiin, vaikka kuinka ideoidaan uusia rakennuskohteita.

Valittajien toivomus, että Soidinvuoren alue säilytettäisiin koskemattomana, jossa metson soidinta voisi keväisin käydä seuraamassa myös jatkossa. Hakatun metsän paikalle tulee aina uusi metsä, mutta louhitun kallion tilalle ei tule koskaan kalliota.

Etelä-Savon maakuntaliiton vastine ja valittajien vastaselitykset

Etelä-Savon maakuntaliitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta.

Valittajille on annettu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Etelä-Savon liiton vastineen johdosta. Kaikki valittajat ovat antaneet vastaselityksen.

Vastaselityksessään valittajat uudistavat asiassa aikaisemmin esittämänsä ja esittävät lisäksi muun muassa seuraavaa:

Henkilö A (1) viittaa vastaselityksessään Järvikylän kulttuurimaiseman kohdekuvaukseen (rky 1993), jossa alueen erityispiirteenä todetaan olevan Järvikylän kartanon pihapiiri eli juuri se alue, joka valittajankin mielestä tulee suojella. Sen sijaan valittaja on sitä mieltä, että kartanon päärakennuksesta 300 metrin päässä olevat talousrakennukset eivät kuulu eikä niiden tule kuulua mihinkään suojelualueeseen. Rakennukset ovat tuotantorakennuksia, joihin on tehty merkittäviä muutoksia vuosien varrella.

Henkilö B (2) toteaa selvityksenä valitusoikeudesta omistavansa kiinteää omaisuutta Pieksämäen kaupungissa. Karjalainen katsoo, että maakuntakaava on valituksenalaisilta osiltaan ristiriidassa maankäyttö- ja rakennuslain, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä muun muassa kestävä kehityksen periaatteiden kanssa. Lisäksi valittaja viittaa Kuopion hallinto-oikeuden päätökseen, jolla kumottiin Pieksämäen kaupunginvaltuuston hyväksymä asemakaavan muutos ja laajennus Kontiipuiston kaupunginosan eteläosassa lainvastaisena.

Henkilö C asiakumppaneineen (3) toteaa, ettei maakuntahallitus ole vastineessaan esittänyt mitään sellaista, jolla asukkaiden oikeutta tai etua syvästi loukkaavia Motopark-

merkintöjä voidaan perustella. Motoparkin sijainti harjulla keskellä asutusta on sen toimintaa ajatellen erityisen rajoittava vaihtoehto puhumattakaan siitä, että rata voisi vastata maakunnallisiin kehittämisspaineisiin ja olla siten maakunnallisesti merkittävä kohde. Mikäli ympäristöministeriö vastoin valittajien vaatimusta vahvistaisi Motoparkin maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi, se antaisi hyväksymisensä Motoparkin lupamääräyksiä rikkovalle toiminnalle ja radan edelleen laajentamiselle nykyisessä paikassa ennen lupaprosessin tuloksen selviämistä. Viihtyvyy- ja terveyshaittojen lisäksi Motoparkin toiminta aiheuttaa huomattavia taloudellisia menetyksiä maanomistajille. Koska maakuntakaava oikeusvaikutteisena ohjaa maankäyttöä ja muuta siihen vaikuttavaa viranomaistoimintaa, merkintä aiheuttaisi käytännössä jatkuvaa oikeustaistelua, jossa punnitaan ilmeisen viranomaiskonsensuksen hyväksymän Motoparkin toiminnan turvaamisen ja asukkaisiin kohdistuvan kohtuuttoman haitan välillä.

Yhdistys D (4) pyytää, että ympäristöministeriö ottaa ratkaisussaan huomioon Kuopion hallinto-oikeuden päätöksen 30.11.2009 perustelut niiltä osin, joilta asemakaavaa koskevan ratkaisun voidaan katsoa liittyvän maakuntakaavavalituksessa esille otettuihin seikkoihin. Yhdistys toteaa, että Pieksämäen Naiskankaan km-kaavamerkintä on otettu maakuntakaavaehdotukseen sen jälkeen kun Pieksämäen kaupungin elinkeinotoimi aloitti yhteistoiminnan Masku-kiinteistöt Oy:n kanssa. Yhdistyksen mielestä maakuntakaavaa voidaan pitää hankekaavana Ideapark-kauppakeskuksen osalta. Naiskankaan etäisyys keskustasta on mitattu puolta lyhyemmäksi kuin se tosiasiallisesti on: kaksi kilometriä neljän kilometrin sijasta.

Henkilöt E ja F (5) toteavat, että maakuntaliiton vastineessa ei huomioida ollenkaan jo toiminnassa olevia lähialueen louhoksia. Asutuksen ja suunnitellun louhoksen välinen etäisyys on aivan liian pieni. Kiviaineksen kuljetukseen liittyvät melu- ja pölyhaitat ovat merkitykseltään suuria. UPM-Kymmene Oy:n ydinosaamiseen ei kuulu kalliokiviainesten louhinta ja murskaaminen, ainakaan tällä hetkellä. Kun otetaan huomioon Pieksämäen väestömäärä, hiukan yli 20 000, niin nykyiset louhintapaikat riittävät valittajien käsityksen mukaan hyvin pitkälle tulevaisuuteen.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

Puolustusministeriö

Puolustusministeriön lausuntoon liittyen ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavaan on tehty jäljempänä ilmenevä melualuemerkintää koskeva vähäinen muutos.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota eräissä luonnon- ja kulttuuriympäristöön liittyvissä kaavamerkinnöissä oleviin lausuntopyyntövelvoitteisiin. Ympäristöministeriö toteaa, että lausuntomenettelyn tavoitteena on varmistaa, että alueen tai kohteen erityisarvoja koskeva tieto välittyy toimivaltaiselta asiantuntijaviranomaiselta suunnitelmasta tai hankkeesta vastaavalle oikea-aikaisesti. Ympäristöministeriö yhtyy maa- ja metsätalousministeriön näkemykseen siltä osin, ettei kaavamääräyksiin tulisi tarpeettomasti liittää lausuntopyyntövelvoitteita. Kun otetaan huomioon että Etelä-Savon maakuntakaavassa lausuntopyyntövelvoitteet on esitetty kaavamerkintöihin liittyvissä suosituksissa, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia, maankuntakaavaa ei voida pitää lausuntopyyntövelvoitteen osalta maankäyttö- ja rakennuslain vastaisena tai muutoinkaan lainvastaisena.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavaa koskevat selvitykset ja vaikutusarvioinnit täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vaatimukset. Maakuntakaavaa laadittaessa ei voida edellyttää yksityiskohtaista selvitystä kaavan vaikutuksista tietyn elinkeinon kuten maa- ja metsätalouden näkökulmasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Maakuntakaavamerkinnöistä ja -määräyksistä annetun oppaan (MRL 2000 -sarja, opas 10) mukaan maakuntakaavassa voidaan tarvittaessa käyttää kaavamerkintää "Merkittävästi parannettava tieosuus". Merkinnän käyttö tulee kuitenkin rajata vain todella merkittäviin muutoksiin. Esimerkiksi pääasiassa nykyisellä sijaintipaikalla tapahtuva tien parantaminen ei ole riittävä peruste merkinnän käyttämiseksi. Kaavaselostuksessa todetaan, että muut kuin uusina tai ohjeellisina linjauksina esitetyt teiden parantamiset tullaan toteuttamaan nykyisten käytävien puitteissa, eikä niille ole maakuntakaavan mittakaava huomioon ottaen tarve tehdä aluevarauksia. Etelä-Savon maakuntakaavaa laadittaessa on päädytty olemaan käyttämättä merkittävästi parannettava tie -merkintää.

Ympäristöministeriö katsoo, että liikenne- ja viestintäministeriön lausunnossa mainituille valtateiden 5, 13 ja 14 osuuksille suunnitellut parantamistoimet eivät maakuntakaavan yleispiirteisyys ja mittakaava sekä Etelä-Savon maakuntakaavassa sovellettu merkintätapa huomioon ottaen edellytä merkittävästi parannettava tieosuus -merkinnän käyttöä.

Kantatien 62 ohjeellinen oikaisulinjaus Puumalassa perustuu vuonna 1996 laadittuun tarveselvitykseen. Etelä-Savon maakuntakaavassa ei ole käytetty merkittävästi parannettava tie -merkintää. Ympäristöministeriö katsoo, että hanke voidaan esittää ohjeellisena linjauksena ottaen huomioon linjauksen läheisyydessä olevan muun maankäytön vähäisyys. Mikkelin ratapihan vieressä sijaitsevan raakapuun lastauspaikan siirtoa tai säilyttämistä nykyisellä paikallaan ei ole ratkaistu maakuntakaavassa. Sijainti tulee ratkaista yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Ympäristöministeriö jättää seutukaavasta voimaan ohjeellisen ratavarauksen oikoradalle Lahti-Heinola-Mikkeli. Ratalinjan valinta on tehty seutukaavaa varten vuonna 1995 laaditun suunnitelman perusteella. Helsinki-Pietari -yhteyttä käsittelevän esiselvityksen ja sen lisäselvitysten perusteella liikenne- ja viestintäministeriö on vuonna 2009 ilmoittanut kantanaan, että maakuntakaavoissa tulee varautua muun muassa oikorataan Lahdesta Heinolan kautta Mikkeliin.

Johtopäätös ministeriöiden lausunnoista

Yhteenvedona ministeriöiden lausunnoista ympäristöministeriö toteaa, ettei niihin sisälly sellaisia näkökohtia, joiden johdosta maakuntakaavan vahvistaminen olisi maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 4 momentin perusteella siirrettävä valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi.

Lausumat valituksista

Järvikylän kulttuurimaisema

Valituksessa 1 vaaditaan, että kulttuurimaisemavaraus maV 553 on joko poistettava tai muutettava siten, ettei estetä Järvikylän kartanon nykyisen elinkeinotoiminnan tai muiden maaseutuelinkeinojen kehittämistä.

Ympäristöministeriö hylkää valituksen 1.

Perustelut

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakuntakaavotuksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja -kohteet.

Maakuntakaavaa hyväksyttäessä voimassa olleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia viranomaisten laatimia valtakunnallisia inventointeja ovat: Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Ympäristöministeriö, Museovirasto, rakennushistorian osasto, julkaisu 16/1993) ja Arvokkaat maisema-alueet (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992).

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Maakuntakaavassa voidaan maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 1 momentin nojalla antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-alueita suunniteltaessa tai rakennettaessa (maakuntakaavamääräykset).

Etelä-Savon maakuntakaavassa valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä on osoitettu osa-alueen erityisominaisuuksia ilmaisevalla merkinnällä maV. Merkintään liittyy suunnitelmääräys, jonka mukaan alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi. Merkintään maV liittyy lisäksi suositus, jonka mukaan ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta ja alueelliselta ympäristökeskukselta.

Järvikylän kulttuurimaisema on maakuntakaavaa hyväksyttäessä voimassa olleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiseen valtakunnalliseen inventointiin sisältyvä valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö. Inventoinnin mukaan Järvikylä on Joroisten vanhimpia tiloja. Valittajan omistaman tilan kokonaispinta-ala on 682 ha. Maakuntakaavassa tästä noin viidesosa on osoitettu osa-aluemerkinnällä maV. Järvikylä on mukana myös uudessa vuoden 1993 inventoinnin korvaavassa inventoinnissa. Uudessa inventoinnissa Järvikylä on osa Joroisten kartanot teemakokonaisuutta.

Maakuntakaava ei rajoita maa- ja metsätalouden tai muun elinkeinotoiminnan harjoittamista maV-alueilla. Maakuntakaavan osa-alueen erityisominaisuuksia ilmaisevaan maV-merkintään ei liity maanomistajaa välittömästi velvoittavia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suojelu-, rakentamis- tai muita määräyksiä eikä rakentamisrajoituksia, jotka estäisivät tai haittaisivat valittajan elinkeinotoimintaa tai sen kehittämistä. Merkintään liittyvä suunnitelmääräys kohdistuu ensisijassa yksityiskohtaisen suunnittelun ohjaukseen.

Kun otetaan huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden maiseman ja kulttuuriperinnön huomioon ottamista koskevat vaatimuk-

set sekä maakuntakaavan osa-alueen erityisominaisuutta osoittavan merkinnän yleispiirteisyys, ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan maV 553 -merkintä ei ole lainvastainen. Inventointi ei ole suojelupäätös, vaan mahdolliset suojelukysymykset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Merkinnästä ei myöskään aiheudu maanomistajalle tai elinkeinon harjoittajalle maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa.

Pieksämäen Naiskankaan km-merkintä

Valituksissa 2 ja 4 vaaditaan, että maakuntakaava tulee jättää vahvistamatta siltä osin kuin se koskee Pieksämäelle osoitettua vähittäiskaupan suuryksikkömerkintää.

Ympäristöministeriö hyväksyy valitukset 2 ja 4 siltä osin kuin valituksissa vaaditaan vahvistamatta jättämistä sillä perusteella, että vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä on maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen ja jättää vahvistamatta Pieksämäen Naiskankaan vähittäiskaupan suuryksikköä koskevan merkinnän (km) jäljempänä vahvistamatta jätettyjä kaavamerkintöjä koskevassa kohdassa ilmenevin perustein.

Moottoriurheilukeskus Motopark ja sen ympäristön melualue

Valituksessa 3 vaaditaan, että ympäristöministeriö jättää maakuntakaavan lainvastaisena vahvistamatta Motopark-moottoriurheiluradan melualuemerkinnän (me) sekä moottoriurheilukeskuksen kohdemerkinnän (e-1) osalta. Valituksen mukaan merkinnät ovat selkeästi vastoin maakuntakaavan sisältövaatimuksia ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Ympäristöministeriö hylkää valituksen 3.

Perustelut

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat tunnistetaan ja vaikutuksia ehkäistään. Erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta aiheutuva haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja.

Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n mukaan maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Moottoriurheilukeskus Motopark on osoitettu maakuntakaavassa erityistoimintojen alueeksi kohdemerkinnällä (e-1). Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja/tai seudullisesti merkittäviä erityistoimintojen alueita. Merkintään liittyy suositus, jonka mukaan erityisesti on kiinnitettävä huomiota toiminnan aiheuttamien vaikutusten, kuten toiminnasta aiheutuvan melun, minimointiin.

Moottoriurheilukeskus Motopark sijaitsee Pieksämäellä noin yhdeksän kilometrin päässä Virtasalmen kirkonkylästä. Motopark on Itä-Suomen suurin moottoriurheilukeskus. Moot-

torirataa käytetään kilpailutoiminnan lisäksi ajoharjoitteluun ja testaukseen. Radan lähistöllä sijaitsee leirintäalue.

Alueella ei ole voimassa yksityiskohtaista kaavaa.

Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Alueiden käytön ekologisen kestävyuden vaatimus koskee toimintojen yleisiä sijoittumisperiaatteita erityisesti ihmisen elinympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden samoin kuin luontoon kohdistuvan kuormituksen näkökulmasta. Ekologisen kestävyuden vaatimus korostuu alueilla, joihin kohdistuu voimakkaita luonnonympäristön hyväksikäyttöpaineita, suurta ympäristökuormitusta tai jotka ovat ekologisesti herkkiä. Tällaisilla alueilla on varmistuttava siitä, että alueella sijaitsevat ja sinne suunnitellut toiminnot eivät johda alueen ekologisen kuormituksen kriittisen tason ylittymiseen.

Etelä-Savon maakuntaliiton mukaan maakuntakaavaratkaisun perusteena on ollut osoittaa alueella olemassa oleva toiminta. Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavan merkintätavasta ja maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen maakuntakaavalla ei ratkaista moottoriturheilukeskuksen alueellista laajuutta eikä sen toimintojen yksityiskohtaista sijoitusta tai määrää. Moottoriturheilukeskuksen toiminnan mahdollinen laajentaminen nykyisestä edellyttää maakuntakaavaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaista lupamenettelyä, jossa käsitellään toiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat ja annetaan tarpeelliset lupamääräykset.

Moottoriturheilukeskuksessa tällä hetkellä harjoitettavalle toiminnalle on myönnetty ympäristölupa, jonka lupamääräysten noudattamisesta on ollut valituksessa esille tuotua kiistaa. Maakuntakaavaa koskevassa valituksessa vedotaan muun muassa ympäristöluvan lupamääräysten laiminlyömiseen. Ympäristöministeriö toteaa, että tämän asian selvittäminen ja ratkaiseminen eivät kuulu maakuntakaavan vahvistamisen yhteyteen.

Maakuntakaavassa ei ole osoitettu Motoparkin välittömään läheisyyteen uusia seudullisia tai maakunnallisia toimintoja, kuten asumista tai muuta melulle herkkää toimintaa. Meluhaitan vähentämiseksi kaavassa on annettu melualueita koskevia suunnittelumääräyksiä, jotka tulee ottaa jatkosuunnittelussa huomioon.

Alueella, jolla Motopark sijaitsee, on aikaisemmin toiminut kaivos. Kaivoksen lopetettua toimintansa alueelle perustettiin moottorirata. Näin ollen alue ei olisi luonnontilainen, vaikka se ei toimisikaan moottoriratana.

Edellä olevan perusteella ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitettua osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset alueiden käytön ekologisesta kestävydestä.

Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen järjestely

Motopark sijaitsee maantien 459 (Juva-Virtasalmi-Sihvolanmäki) varrella. Vuoden 2007 liikennelaskentatietojen mukaan tiellä on liikennettä keskimäärin 450 ajoneuvoa vuorokaudessa. Suurin osa moottoriradan toiminnasta ajoittuu kesäkaudelle. Kilpailupäivinä katsojien aiheuttama autoliikenne on noin 700 autoa, joista noin puolet tulee Juvan ja puolet Pieksämäen suunnalta. Normaalina harjoittelupäivänä rata-alueelle tulevien autojen määrä on 20–50 autoa.

Suomen ympäristökeskuksen yhdyskuntarakenteen seurantarjestelmästä saatavien tietojen mukaan viiden kilometrin säteellä Motoparkista asuu noin 180 ihmistä. Samalla etäisyydellä sijaitsee noin 170 vapaa-ajanasuntoa. Kahden kilometrin säteellä asuu noin 30 ihmistä ja sijaitsee noin 60 vapaa-ajanasuntoa. Kun otetaan huomioon maantiellä 459 liikennöivien autojen määrä, lähiseudun asukasmäärä ja suuria yleisömääriä alueelle tuovien kilpailujen ajoittaisuus sekä liikenteen jakautuminen maantiellä lähes tasan kumpaankin suuntaan ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää valituksessa tarkoitettulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset ympäristön ja talouden kannalta kestävästä liikenteen järjestelystä.

Maiseman ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Hällinmäen maakunnallisesti merkittävä kylämaisema on osoitettu maakuntakaavassa osa-alueen erityisominaisuutta ilmaisevalla merkinnällä ma 571. Merkintään liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi.

Nykyinen moottorirata ei ulotu maakuntakaavassa ma-merkinnällä osoitetulle Hällinmäen alueelle, mutta eteläisin osa Hällinmäen alueesta on maakuntakaavassa osoitetulla moottoriradan melualueella.

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma, joka tarkentuu yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Kun otetaan huomioon maakuntakaavan luonne yleispiirteisenä maankäytön suunnitelmana, sekä edellä kerrotut Hällinmäen alueeseen liittyvät yksityiskohtaista suunnittelua ohjaavat muun muassa maiseman huomioon ottamista koskevat maakuntakaavamääräykset, ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää valituksessa tarkoitettulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maiseman ja kulttuuriperinnön vaalimista koskevat maakuntakaavan sisältövaatimukset.

Vesivarojen kestävä käyttö

Motoparkkia lähinnä sijaitseva järvi on Etelä-Virmas, joka sijaitsee noin 600 metrin päässä. Lähin pohjavesialue on Harjakankaan II-luokan pohjavesialue, joka sijaitsee rata-alueesta noin kolmen kilometrin päässä. Ympäristöluvan lupamääräykseen sisältyy jätevesien käsittelyä koskevia määräyksiä. Niiden mukaan muun muassa jätevesien käsittely on järjestettävä 31.12.2013 mennessä siten, että se vastaa asetuksen 542/2003 vaatimuksia. Leirintäaluetta koskee lisäksi ulkoilulain (606/1973) mukainen lupamenettely. Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää valituksessa tarkoitettulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisen vesivarojen kestävästä käytöstä koskevan maakuntakaavan sisältövaatimuksen.

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Maakuntakaavassa on osoitettu virkistysaluemerkinnällä (V) maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä virkistysalueita. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 § 4 momentin mukaisesti paikallisia virkistysalueita, joilla ei ole yhtä kuntaa laajempaa merkitystä, ei osoiteta maa-

kuntakaavassa. Motoparkin läheisyydessä on runsaasti rakentamattomia alueita, joita ei ole maakuntakaavassa osoitettu mihinkään seudulliseen tai maakunnalliseen tarkoitukseen ja jotka soveltuvat jokamiehen oikeuden nojalla tapahtuvaan virkistytymiseen.

Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitetulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset virkistykseen soveltuvien alueiden riittävydestä.

Melu

Maakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti merkittävälle moottoriurheilukeskukselle melualue (me). Melualueeseen liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksellä annetut melutason ohjearvot. Ohjearvot ylittävälle alueen osalle ei tule osoittaa uutta asutusta tai muuta melulle herkkää toimintaa.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka ohjaa yksityiskohtaista suunnittelua. Maakuntakaavassa osoitetun melualueen ja siihen liittyvän määräyksen tarkoituksena on ohjata tulevaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua niin, ettei melualueelle sijoiteta lisää, uusia melulle herkkiä toimintoja. Moottoriurheilukeskuksen toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, ja toiminnasta aiheutuvia melu- ja muita vaikutuksia on mahdollisuus rajoittaa lupaehdoissa. Maakuntakaavassa osoitettu melualuemerkintä ei muuta voimassa olevan ympäristöluvan ehtoja.

Kun otetaan huomioon, että yleispiirteisellä melualuemerkinnällä todetaan olemassa oleva tilanne ja suunnittelumääräyksellä ohjataan valtioneuvoston päätöksen mukaisten meluohjearvojen noudattamiseen ja estetään uuden melulle herkkien toimintojen sijoittuminen moottoriurheiluradan välittömään läheisyyteen sekä merkinnän suunnittelua ohjaava vaikutus, ei melualuemerkinnän voida katsoa olevan maanomistajille kohtuuton eikä ohjaavan ympäristöhäiriöiden lisääntymiseen alueella.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavan lainmukaisuutta tutkittaessa ei ole merkitystä sillä, olisiko joku toinen paikka ollut moottoriurheilukeskukselle tarkoituksenmukaisempi. Vahvistuskäsittelyssä ratkaistaan esitettyjen aluevarausten ja merkintöjen lainmukaisuus. Ympäristöministeriö toteaa, että ympäristöministeriön toimivaltaan ei kuulu tutkia ympäristöluvan noudattamiseen liittyviä kysymyksiä.

Edellä olevan perusteella ja kun otetaan huomioon, että maakuntakaavassa ei ole osoitettu moottoriurheilukeskuksen läheisyyteen uusia seudullisia toimintoja kuten asumista, ympäristöministeriö katsoo, että melualue ja siihen liittyvä suunnittelumääräys täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut maakuntakaavan sisältövaatimukset.

Soidinvuoren kalliokiviaineksen ottoalue

Valituksessa 5 vaaditaan, että Soidinvuoren alue tulisi säilyttää koskemattomana. Valittajat katsovat, että toiminnan jatkaminen jo avatuissa louhoksissa olisi järkevämpää. Soidinvuori sijaitsee valittajien asunnon välittömässä läheisyydessä, ja Soidinvuori on Siikamäen kylän korkein näköalapaikka.

Ympäristöministeriö hylkää valituksen 5.

Perustelut

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN, vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön sekä maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen.

Maakuntakaavassa on merkinnällä EO1 osoitettu merkinnän kuvauksen mukaan maa-aineslain piiriin kuuluvia kallio- tai rakennuskiviainesten ottamiseen soveltuvia alueita, joiden osalta on selvitetty luonnonsuojelun tavoitteiden, pohjavedenhankinnan ja maa-ainesten ottotoiminnan yhteensopivuus. Merkintään ei liity kaavamääräyksiä.

Maa-ainesvarojen ja vesivarojen kestävästä käyttöä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että luonnonvarojen käyttöä suunnitellaan edellä kerrotun mukaisesti. Ottamistoiminta on pyrittävä kohdentamaan pohjavesivarojen sekä maiseman ja luonnonsuojelun asettamissa puitteissa kiviainesten kulutuksen ja kiviaineksen laadun kannalta edullisille alueille.

Etelä-Savon kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvia alueita inventoitiin Geologian tutkimuskeskuksen toimesta vuosina 2004–2006. Maakuntakaavassa osoitettujen kalliokiviaineksen ottoon soveltuvien alueiden valintaperusteena oli muun muassa 500 metrin etäisyys asutukseen. Etelä-Savon luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kalliioalueet inventoitiin Suomen ympäristökeskuksen selvityksessä. Pieksämäen kaupungissa sijaitseva Soidinvuori ei kuulu selvityksen mukaisiin arvokkaisiin kalliioalueisiin.

Kaavaselostuksen mukaan maa-ainesten ottamiseen soveltuvia alueita ei ole osoitettu virkistys-, suojelu- tai maisema-alueille, ei myöskään I tai II luokan pohjavesialueille, arvokkaille harjualueille, valtakunnallisesti arvokkaille moreenialueille tai kalliioalueille. Ottamiseen soveltuvilla alueilla ei todettu olevan luonnon merkittäviä kauneusarvoja, uhanalaista lajistoa tai erikoisia luonnonesiintymiä.

Maakuntakaavassa on osoitettu maa-ainestenottoon soveltuvia alueita, joilla maa-ainestenotto todennäköisesti tietyin ympäristöllisin edellytyksin on mahdollista. Maakuntakaavassa ei ratkaista maa-ainestenottolupaa, vaan maa-ainestuluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään maa-aineslaissa ja maa-ainestenotto ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa lupaharkinnassa.

Valittajien omistama tila sijaitsee lähimmillään noin 250 metrin päässä maakuntakaavassa osoitetusta EO1-alueesta (EO1 318). Tilan asuinrakennus sijaitsee noin 500 metrin päässä EO1-alueesta. Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Kalliokiviaineksen ottaminen alueelta ratkaistaan maa-aineslain (555/1981) ja ympäristönsuojelulain (81/2000) mukaisessa menettelyssä. Tässä yhteydessä ratkaistaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisempiin selvityksiin perustuen mahdollisen otto-

toiminnan laajuus ja tarkempi raja. Maa-aineslupaan ja ympäristölupaan voidaan tarvittaessa sisällyttää määräyksiä toimenpiteistä naapureille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Edellä olevan perusteella ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavan merkinnästä EO1 318 aiheutu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaista kohtuutonta haittaa ja ettei merkintä muutoinkaan ole lainvastainen.

Vahvistamatta jätetyt kaavamerkinnot

Vahvistamatta jätetyt vähittäiskaupan suuryksikköjä tarkoittavat km-merkinnät

Kaavan merkinnät ja määräykset

Seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksikköjä voidaan toteuttaa kaavassa osoitetujen keskustatoimintojen alueiden (c) lisäksi vähittäiskaupan suuryksikön kohdemerkinnällä osoitetuille alueille (km). Kaavan mukaan seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksikköjä ei saa sijoittaa paikalliskeskuksen keskustatoimintojen alueelle (ca). Kielto sisältyy ca-merkinnän suunnittelumääräykseen. Vähittäiskaupan suuryksikön kohdemerkinnällä km osoitetaan merkinnän kuvauksen mukaan vähintään seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksikköjen käytössä olevia, kuntakaavoituksella suunniteltuja sekä sijoittamiseen soveltuvia keskustatoimintojen ulkopuolisia alueita. Merkintä osoittaa palvelukeskittymän yleispiirteisen sijainnin. Alueen kehittäminen, maankäyttö ja rakentaminen edellyttävät yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Kohdemerkintää km koskee suunnittelumääräys, jonka mukaan merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa osoittaa vähintään seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksikköjä. Alueen maankäytön ja rakentamisen mitoitus, sijainti ja laajuus on määritettävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat kestävä ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden osana seudun palveluja yhdyskuntarakennetta. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen liikennejärjestelyihin.

Kaavassa on osoitettu kuusi km-merkintää. Mikkelissä km-kohdemerkintä on osoitettu sekä kaupungin länsipuolelle (Länsisilta) että itäpuolelle (Itäportti). Samoin Savonlinnassa km-kohdemerkintä on sekä kaupungin länsipuolella (Länsiportti) että itäpuolella (Nojanmaa). Kohdemerkintä km on osoitettu myös Pieksämäen Naiskankaan alueelle ja Juvan Vehmaalle.

Maakuntakaavassa ei ole määritelty vähittäiskaupan suuryksikköiden tarkempaa lukumäärää eikä kokoa.

Kaavaselostuksessa todetaan, että kaupan ala kehitty nopeasti ja tämän vuoksi kaavamääräyksessä ei ole asetettu rajaa seudullisen suuryksikön koolle. Kaavaselostuksen mukaan tämä tutkitaan tapauskohtaisesti yksityiskohtaisessa maankäytön suunnittelussa, mutta jonkinlaisena seudullisesti merkittävän suuryksikön raja-arvona Etelä-Savossa voitaneen tällä hetkellä pitää 5000 k-m²:ä.

Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain säännökset

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentissa maakuntakaavalle asetettujen sisältövaatimusten mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, alueiden käy-

tön ekologiseen kestävyys, ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen järjestelyihin sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen ja vapaa-ajan alueina. Erityisesti kaupunkiseudulla on selvitettävä toimiva liikennejärjestelmä sekä palveluiden saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä sen yhteydessä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen. Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen pystytään osoittamaan rakentamisen olevan kestävä kehityksen mukaista. Lisäksi yhdyskuntarakenteen kehittämisessä on pyrittävä vähentämään liikennetarvetta, parantamaan liikenneturvallisuutta ja edistämään joukkoliikenteen edellytyksiä.

Vaikutusten arviointi

Kaavaselostuksen vaikutuksia koskevassa osassa vähittäiskaupan suuryksiköiden vaikutuksia on arvioitu yleispiirteisesti. Kaavaselostuksessa on katsottu, että maakuntakaavan mukaiset vähittäiskaupan suuryksiköt tukevat nykyistä tarkoituksenmukaista palvelu- ja yhdyskuntarakennetta ja sijoittuvat liikenteellisesti optimaalisiin paikkoihin siten, että yksiköiden kasvava tilantarve pystytään maankäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turvaamaan.

Kaupan palvelurakenteen ja mitoituksen lisäperusteluina kaavaselostuksessa on todettu, että palveluverkkoselvitysten perusteella pääosa ostovoimasta ja sen kasvusta on lähtöisin maakunnan oman väestön ostovoimasta. Maakunnan ulkopuolelta tulevilla vapaa-ajanasukkailla ja heidän maakuntaan tuomalla ostovoimalla on kuitenkin erittäin suuri merkitys. Loma-asutuksen lisäksi matkailijat ja maakunnan läpi kulkeva kauttakulkuliikenne muodostavat Etelä-Savolle merkittävän osa-aikaisen ostovoiman.

Maakuntakaavassa osoitettujen uusien, vielä yleis- ja asemakaavoittamattomien, vähittäiskaupan suuryksiköiden ympäristövaikutusten arvioinneista on laadittu kaavaselostuksen lisäksi erillinen yhteenveto. Taulukkomuotoisessa yhteenvedossa on tarkasteltu Mikkelin Länsisillan, Savonlinnan Länsiportin ja Pieksämäen Naiskankaan vaikutuksia yhdyskunta- ja taajamarakenteeseen, liikenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen, luontoon ja luontoarvoihin, maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön, ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, talouteen ja elinkeinoihin sekä ilmastonmuutokseen.

Palveluverkko- ja muut vähittäiskauppaa koskevat selvitykset

Maakuntakaavaa varten on laadittu kaksi palveluverkkoselvitystä: Etelä-Savon kaupan palveluverkkoselvitys, Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 73:2006 ja Etelä-Savon kaupan palveluverkkoselvitys, Kaupan suuryksiköiden sijoitusmahdollisuudet, Etelä-Savon maakuntaliitto 2008.

Etelä-Savon kaupan palveluverkkoselvityksessä on tarkasteltu ostovoiman kehitystä vähittäiskaupassa, mutta siihen ei liity arvioita liiketilan tarpeesta. Mahdollisia uusia liikepaikkoja on vuoden 2006 selvityksessä tarkasteltu yleisellä tasolla.

Etelä-Savon kaupan palveluverkkoselvityksessä (2008) tarkastellaan kaupan suuryksiköiden sijoitusmahdollisuuksia. Tarkastelu koskee päivittäistavarakauppaa ja tilaa vaativaa kauppaa. Vähittäiskaupan tilantarvetta ei ole arvioitu kokonaisuutena, sillä erikoiskauppaa on tarkasteltu vain tilaa vaativan erikoiskaupan osalta. Päivittäistavarakaupan osalta lisätilarat on esitetty kerrosalana, mutta tilaa vaativan kaupan osalta vain uusien myymälöiden lukumääränä.

Päivittäistavarakaupan lisätilan tarve esitetään väljästi perustuen erilaisiin myyntitehokkuuksiin. Selvityksessä esitetyn arvion mukaan Etelä-Savon päivittäistavarakaupan liiketilan lisätarve vuonna 2025 on 95 000–184 700 k-m². Mikkelin osalta päivittäistavarakaupan liiketilan lisätarve vuoteen 2025 mennessä on selvityksen mukaan 37 700–58 600 k-m². Savonlinnan osalta vastaava arvio on 20 300–31 500 k-m², Pieksämäen osalta 14 700–22 900 k-m² ja Juvan osalta 6 100–9 400 k-m².

Selvityksessä on lisäksi esitetty kaupan kehityksestä ja toiminnasta saatuihin kokemuksiin ja tutkimuksiin sekä maakunnan markkinoiden potentiaaliin perustuvia yleisiä arvioita maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikkömerkintöjen vaikutuksista muun muassa palvelu-, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen. Tätä yksilöidympää, esimerkiksi odotettaviin ostovoimasiirtymiin perustuvaa arviota keskusta-alueiden ulkopuolelle sijoittuvien vähittäiskaupan suuryksiköiden vaikutuksista keskustojen kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämismahdollisuuksiin ei selvitykseen sisälly.

Maakuntakaavan laadinnan aikana ovat valmistuneet myös Mikkelin ja Savonlinnan kaupunkien teettämät, omaa aluettaan koskevat kaupalliset selvitykset: Itä-Suomen kaupunkikaupunki Mikkelin, Kaupan sijoittuminen ja tarjonnan mitoitus (2008) ja Savonlinnan kaupan palveluverkko 2020 (2009). Myös Pieksämäen kaupunki on teettänyt niin sanottua Ideapark -hanketta koskevan kaupallisten vaikutusten arvioinnin (2009). Lisäksi Varkauden kaupungin tilaamana on laadittu niin sanotun Keski-Savon alueen käsittävä kaupallinen selvitys, jossa on myös tarkasteltu Etelä-Savon maakuntaan kuuluvien Heinäveden, Joroisten, Pieksämäen ja Rantasalmen vähittäiskaupan kehittämismahdollisuuksia (Varkauden kaupunki, Valtatien 5 kehittämisvyöhykkeen kaupallinen selvitys, 2009).

Ympäristöministeriön johtopäätökset

Pieksämäen Naiskangas

Ympäristöministeriö jättää vähittäiskaupan suuryksikköä tarkoittavan merkinnän km Pieksämäen Naiskankaan osalta vahvistamatta ja hyväksyy samalla **henkilön B (2) ja yhdistyksen C (4)** valitukset siltä osin kuin niissä vaaditaan vahvistamatta jättämistä sillä perusteella, että vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä on maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen.

Perustelut

Pieksämäen Naiskankaan km-kohdemerkintä on maakuntakaavassa osoitettu noin kahden kilometrin etäisyydelle Pieksämäen keskustasta kantatien 72 ja valtatie 23 risteykseen. Nykyistä liikenneverkkoa pitkin etäisyys keskustaan on noin kilometrin pidempi. Vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä (km) on maakuntakaavassa osoitettu alueelle, joka alueva-

rausmerkinnältään on taajamatoimintojen aluetta (A). Alue on rakentamatonta ja asema-kaavoitettu pääosin teollisuus- ja varastoalueeksi.

Pieksämäellä on tällä hetkellä yksi seudullisen kokoinen (yli 5 000 k-m²) ja yksi pienempi päivittäistavarakaupan suuryksikkö. Palveluverkkoselvityksessä (2006) on Pieksämäen suunnalla katsottu olevan suuryksikköpotentiaalia lähinnä kaupungin ulkopuolelle sijoittuvalle erikoiskaupalle (Vangasniemen risteys).

Kaupan suuryksiköiden sijoittumismahdollisuuksia kartoittaneessa selvityksessä (2008) Pieksämäellä katsotaan olevan vuonna 2025 potentiaalia yhteensä kahdelle seudullisen kokoiselle päivittäistavarakaupan suuryksikölle. Uusille suuryksiköille ei kunnassa ole laskennallista potentiaalia, mutta nykyisen pienen suuryksikön laajentumiseksi seudullisen kokoiseksi löytyy potentiaalia. Selvityksen mukaan suuryksikön toteuttamisen vaihtoehtoisina toimintamalleina voisi tulla kysymykseen keskustan nykyisten kauppojen toiminnan laajentaminen seudulliseksi yksiköksi tai suuryksikön sijoittaminen keskustatoimintojen ulkopuolelle. Näiltä osin selvityksessä tuodaan esille kaksi sijaintivaihtoehtoa eli yksikön sijoittaminen joko kaupunkikeskustan ja sen länsipuolisen Naarajärven taajaman väliselle Vangasjärven liittymäalueelle tai Naiskankaan liittymäalueelle kaupunkikeskustan etelä/kaakkoisosassa. Kummankin sijaintivaihtoehdon todetaan olevan taajamarakenteen sisällä. Keskustan ulkopuolelle sijoittuva suuryksikkö voi selvityksen mukaan lisätä autolla asiointia Pieksämäellä. Pieksämäen haja-asutusalueen asukkaiden osalta ei autolla asioinnin osalta tapahdu selvityksen mukaan käytännön muutosta.

Etelä-Savon liiton laatimassa erillisessä kaupan suuryksiköiden ympäristövaikutusten arvioinnin yhteenvedossa todetaan, että kohde sijoittuu kaupungin kehityskuvan mukaiselle hallinnon ja kaupallisen keskustan kehityksen painopistealueelle ja että se kytkeytyy olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Kohde ja kaavaratkaisu tukevat ja luovat mahdollisuuksia pitkäksi venyneen kaupunkirakenteen kehittämiseksi ja eheyttämiseksi. Alueelle on tehty yleis- ja asemakaavaehdotukset, joissa on osoitettu kaupan palvelujen lisäksi uutta asutusta ja teollisuusalueita. Joukkoliikenneyhteydet on toteutettavissa nykyisin liikennejärjestelyin. Hankkeella ei ole heikentävää vaikutusta seudun valtakunnallisen trendin mukaiseen ennestään autoriippuvaiseen asiointikäyttäytymiseen. Palvelutarjonnan arvioidaan varsinkin erikoistavarakaupan osalta paranevan. Hankkeella voi kuitenkin olla vaikutusta lähikauppojen kannattavuuteen.

Maakuntakaavassa ei ole määritelty kaavamääräyksillä vähittäiskaupan suuryksikköjen tarkempaa suunnittelua esimerkiksi koon, toteutuksen aikataulun tai kaupan laadun osalta. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäytön ja rakentamisen mitoitusta, sijaintia ja laajuutta on määritettävä yksityiskohtaisemmin kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat kestävä ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden osana seudun palvelu- ja yhdyskuntarakennetta. Ympäristöministeriö katsoo, ettei määräystä voida pitää maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta riittävänä niin, että sillä voitaisiin varmistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistäminen kunnan kaavoituksessa.

Ympäristöministeriö toteaa, että Pieksämäen km-merkinnän lähistöllä, alle 500 metrin etäisyydellä ei ole asutusta. Kilometrin etäisyydellä asuu 42 henkeä ja kahden kilometrin 2 365 henkeä, joten vähittäiskaupan suuryksikkö toimisi lähikauppana vain erittäin pienelle väestömäärälle. Asiointi tulisi siten käytännössä pohjautumaan yksityisautoiluun. Suuryksikön voidaan myös katsoa sijaitsevan irrallaan olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Pieksämäen seudullisen markkina-alueen ostovoiman kehitystä koskevien ennusteiden mukaan on myös arvioitavissa, että seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen km-merkinnän mukaisella tavalla keskusta-alueen ulkopuolelle kaventaa merkittävästi Pieksämäen keskustan vähittäiskaupan taloudellisia laajentamismahdollisuuksia ja siten vaikuttaa

haitallisesti keskustan kaupallisten palvelujen kehittämiseen. Selvitykset osoittavat, ettei maakuntakaavan mahdollistama Naiskankaan vähittäiskaupan suuryksikkö tue yhdyskuntarakennetta eikä keskusta-alueen kehittämistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamalla tavalla. Tarve- ja vaikutusselvitykset eivät myöskään osoita, että maakuntakaavan mahdollistama Naiskankaan vähittäiskaupan suuryksikköalue olisi muutoinkaan kestävä kehityksen mukaista.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava täytä Pieksämäen Naiskankaan km-merkinnän osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen eikä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen kannalta. Maakuntakaavaa laadittaessa ei myöskään ole maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla otettu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Juvan Vehmaa

Ympäristöministeriö jättää vähittäiskaupan suuryksikköä tarkoittavan merkinnän km Juvan Vehmaan osalta vahvistamatta.

Perustelut

Juvan Vehmaan km-kohdemerkintä on maakuntakaavassa osoitettu noin kolmen kilometrin etäisyydelle Juvan keskustasta valtateiden 5 ja 14 risteykseen. Alueelle ei maakuntakaavassa ole osoitettu muuta maakuntakaavamerkintää. Juvan keskusta on kaavassa osoitettu kohdemerkinnällä keskustatoimintojen alakeskukseksi ja myös kirkonkylän taajamatoimintojen alue on osoitettu kohdemerkinnällä.

Juvan keskustassa on tällä hetkellä yksi päivittäistavarakaupan suuryksikkö. Vehmaan alueella on nykyisin tilaa vaativaa kauppaa kuten rauta- ja maatalouskauppaa ja autoliike sekä teollisuus- ja tuotantolaitoksia ja kaksi liikennemyymälää. Alueella on voimassa asema-kaava, jossa on osoitettu alueita uudelle tilaa vaativalle kaupalle ja kolmelle vähittäiskaupan suuryksikölle. Alueelle ei ole kuitenkaan rakennettu vähittäiskaupan suuryksiköitä. Kaavaselostuksen mukaan tämä kokonaisuus muodostaa maakuntakaavaratkaisun perustan.

Kaupan suuryksiköiden sijoittumismahdollisuuksia kartoittaneen selvityksen (2008) mukaan Juvalla voisi toimia maksimissaan kaksi pienempää suuryksikköä kunnan keskustassa. Nämä olisivat kooltaan alle seudullisen kokoisia eli kerrosalaltaan alle 5 000 k-m². Selvitys suosittaa, että Juvalla jo olevan kohtalaisen ison supermarketin kehittäminen tulisi tehdä mahdolliseksi. Vaihtoehtona tuodaan esille uuden suuryksikön rakentaminen keskustaan.

Vehmaalle sijoittuvan suuryksikön osalta selvityksessä todetaan, ettei seudullisen kokoiselle yksikölle löydy laskelmien mukaan potentiaalia omasta kunnasta. Seudullinen suuryksikkö edellyttäisi ostovoiman siirtymiä naapurikunnista, joista selvityksessä tuodaan esille tällä hetkellä ensisijaisesti Varkauteen suuntautuva Joroinen. Vehmaan seudullisella suuryksiköllä voisi selvityksen mukaan olla vaikutuksia myös Mikkeliin, Savonlinnaan ja Pieksämäelle suuntautuvaan asiointiin ja siten myös näiden kaupunkien kaupallisten palvelujen kehittämismahdollisuuksiin. Selvityksessä arvioidaan myös, että Vehmaan suuryksikkö saattaa heikentää Juvan keskuspalveluita tai niiden kehitystä.

Maakuntakaavassa ei ole määritelty kaavamääräyksillä vähittäiskaupan suuryksikköjen tarkempaa suunnittelua esimerkiksi koon, toteutuksen aikataulun tai kaupan laadun osalta. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäytön ja rakentamisen mitoitus, sijainti ja laajuus on määritettävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat kestävä ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden osana seudun palvelu- ja yhdyskuntarakennetta. Ympäristöministeriö katsoo, ettei määräystä voida pitää maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta riittävänä niin, että sillä voitaisiin varmistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistäminen kunnan kaavoituksessa.

Ympäristöministeriö toteaa, että Vehmaan km-merkinnän lähistöllä, alle 500 metrin etäisyydellä asuu 10 henkeä. Kilometrin etäisyydellä asuu 46 henkeä ja kahden kilometrin etäisyydellä 813 henkeä, joten vähittäiskaupan suuryksikkö toimisi lähikauppana vain erittäin pienelle väestömäärälle. Asiointi tulisi siten käytännössä pohjautumaan yksityisautoliuun. Suuryksikön voidaan myös katsoa sijaitsevan irrallaan olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Juvan alueen ostovoiman kehitystä koskevien ennusteiden mukaan on myös arvioitavissa, että seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen km-merkinnän mukaisella tavalla keskusta-alueen ulkopuolelle ei antaisi taloudellisia mahdollisuuksia Juvan keskustan vähittäiskaupan merkittäväälle laajentamiselle ja siten heikentäisi keskustan kaupallisten palvelujen kehittämismahdollisuuksia. Selvitykset osoittavat, ettei maakuntakaavan mahdollistama Vehmaan vähittäiskaupan suuryksikkö tue yhdyskuntarakennetta eikä keskusta-alueen kehittämistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamalla tavalla. Tarve- ja vaikutusselvitykset eivät myöskään osoita, että maakuntakaavan mahdollistama Vehmaan vähittäiskaupan suuryksikköalue olisi muutoinkaan kestävä kehityksen mukaista.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava täytä Juvan Vehmaan km-merkinnän osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen eikä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen kannalta. Maakuntakaavaa laadittaessa ei myöskään ole maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla otettu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Mikkelin Itäportti

Ympäristöministeriö jättää vähittäiskaupan suuryksikköä tarkoittavan merkinnän km Mikkelin Itäportin osalta vahvistamatta.

Perustelut

Mikkelin keskustatoimintojen alue on osoitettu c-kohdemerkinnällä. Maakuntakaavan selostuksen mukaan merkintä sisältää Mikkelissä myös Graanin alueen.

Keskusta-alueen ulkopuolisina vähittäiskaupan suuryksikön alueina on km-kohdemerkinnällä osoitettu Itäportin ja Länsiportin alueet. Itäportin km-kohdemerkintä sijaitsee noin neljän kilometrin etäisyydellä Mikkelin keskustasta Visulahden matkailukeskuksen pohjoispuolella. Länsisilta sijaitsee hieman alle kolmen kilometrin etäisyydellä Mikkelin keskustasta kantakaupungin länsiosien ja Rantakylän asuinalueen välisellä alueella. Km-kohdemerkinnät on maakuntakaavassa osoitettu alueille, jotka aluevarausmerkinnältään ovat taajamatoimintojen aluetta (A).

Kohdealueet sijaitsevat asutukseen nähden siten, että alle 500 metrin etäisyydellä Itäportista asuu 131 henkeä ja Länsisillasta 115 henkeä. Kilometrin etäisyydellä Itäportista asuu

350 henkeä ja Länsisillasta 971 henkeä, kahden kilometrin etäisyydellä Itäportista 3 373 henkeä ja Länsisillasta 9 305 henkeä ja kolmen kilometrin etäisyydellä Itäportista 7 918 henkeä ja Länsisillasta 20 434 henkeä.

Itäportin alueelle on hyväksytty syksyllä 2008 osayleiskaava, jonka tavoitteena on ollut mahdollistaa Itäportin yritysalueen ja valtatieen uuden linjauksen toteuttaminen. Osayleiskaavassa vähittäiskaupan suuryksiköille on varattu kuuteen kortteliin kerrosalaa yhteensä 157 000 k-m²:ä sekä muille liike-, toimisto- ja toimitilarakennuksille yhteensä 131 000 k-m². Osalle aluetta on laadittu asemakaava, jossa on osoitettu kaksi liikerakennusten korttelialuetta, joille saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (25 000 k-m² ja 30 000 k-m²). Valtatieen viisi rakentaminen uuteen paikkaan on toteutunut, mutta osayleiskaavassa osoitettuja kaupan alueita ei ole rakennettu.

Länsisillan alueella on osittain voimassa vuonna 1995 vahvistettu Rantakylän yleiskaava, jossa alue on pääosin osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Suurella osalla aluetta ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Alueella voimassa oleviin asemakaavoihin sisältyy teollisuuden ja palvelujen tarpeisiin varattuja alueita, joista osa on rakentamatta. Länsisillan alueelle on keskittynyt pääosa Mikkelin auto- ja varaosakaupasta. Lisäksi alueella on muuta tilaa vaativaa kauppaa. Kokonaisuudessaan Länsisillan alue muodostuu useasta pienemmästä keskittymästä, jotka jäävät hieman irti toisistaan liikenneväylien jakaessa aluetta.

Palveluverkkoselvityksessä (2006) todetaan, että Mikkeliissä on tarvetta kaupan palvelujen ohjaamiseen viitostien varressa kaupunkirakenteen molemmissa päissä (Itäportti ja Länsisilta). Selvityksen mukaan Itäportti viitostien uuden linjauksen varrella voisi olla potentiaalinen kohde tilaa vaativalle erikoiskaupalle, suurelle liikennemyymälälle ja myös mahdollinen siirtokohde hypermarketeille. Länsisilta valtateiden 5 ja 13 risteysalueella voisi toimia Itäportin tapaan.

Kaupan suuryksiköiden sijoittumismahdollisuuksia kartoittaneessa selvityksessä (2008) todetaan, että maakuntakaavassa tulee uusien alueiden lisäksi tarkastella nykyisiä suuryksiköalueita. Tällaiseksi todetaan Mikkeliissä Graanin alue. Selvityksen mukaan Mikkeliissä on ostovoiman kasvun pohjalta potentiaalia kolmelle uudelle seudulliselle suuryksikölle vuoteen 2025 mennessä. Kaikki potentiaaliset uudet yksiköt eivät välttämättä ole täysin uusia yksiköitä vaan osa voi olla nykyisten yksiköiden laajennuksia. Selvityksessä todetaan, että yhdyskuntarakenteen kannalta optimaalinen sijoituspaikka vähintään yhdelle yksikölle on kunnan keskusta ja että Graanin alueella toimiville kaupoille tulee luoda mahdollisuudet kehittää toimintaansa. Länsisillan ja Itäportin alueet todetaan selvityksessä vaihtoehtoisina suuryksiköiden sijaintipaikkoina, joille riittää ostovoiman kasvun pohjalta potentiaalia.

Mikkelin kaupan palvelujen sijoittumisesta ja mitoituksesta laaditussa selvityksessä (2008) tehdyn nettotarvelaskelman mukaan vuoteen 2020 mennessä Mikkeliissä tarvitaan lisää liiketilaa vuoteen 2006 verrattuna vähintään 63 000 k-m² ja vuoteen 2025 mennessä karkeasti arvioiden 85 000 k-m². Tästä maankäyttö- ja rakennuslain 58 §:n 3 momentin mukaisen sääntelyn piirissä olevan kaupan kerrosalaa tarvittaisiin vuoteen 2020 mennessä lisää 22 200 k-m² ja vuoteen 2025 mennessä 30 100 k-m². Lisäksi uuden ranta-alueen suunnitelman myötä alueelta tulee poistumaan liiketilaa noin 10 000 k-m², mikä lisää liiketilan kaavoitustarvetta vähintään saman verran.

Alueellisesti liiketilan lisätarve jakautuisi selvityksen mukaan siten, että vuoteen 2020 mennessä keskustassa tarvittaisiin lisää liiketilaa vähintään 27 000 k-m² ja keskustan ulkopuolisilla alueilla saman verran. Tästä maankäyttö- ja rakennuslain 58 §:n 3 momentin

mukaisen sääntelyn piirissä olevan kaupan kerrosalaa on keskustan osalta 15 300 k-m² ja reuna-alueiden osalta 400 k-m². Tämän lisäksi liiketilatarpeesta on erotettavissa yhden hypermarketin liiketilan osuus eli noin 10 000 k-m². Selvityksessä todetaan, että jako erityyppisille alueille on kaavamainen ja voi toteutua, mikäli vetovoimaisia kauppapaikkoja on tarjolla.

Kauppapaikkoina selvityksessä tarkastellaan keskustan lisäksi muita olemassa olevia kaupan keskittymiä eli Graanin aluetta, Urpolaa, Länsisillan aluetta, Pursialaa sekä kokonaan uutena alueena Itäporttia. Selvityksen mukaan nykyisistä kauppakeskittymistä Urpola, Pursiala ja Graani kohtaavat hyvin nopeasti rajansa laajentua. Siten merkittävimmät mahdollisuudet tilaa vaativan kaupan kehittämiseen ovat Länsisillan alueella sekä tulevaisuudessa Itäportissa.

Länsisillan alueelle on selvityksen mukaan hyvä keskittää autoalan kauppaa, jolla vahvistetaan alueen nykyistä asemaa palveluverkossa. Lisäksi alueelle on mahdollista sijoittaa kaupungin lounaisosan asukkaita palveleva päivittäistavarakauppa.

Itäportin aluetta tulee kehittää tilaa vaativan kaupan ja sitä lähellä olevan vapaa-ajan ja laajan tavaravalikoiman kaupan alueena. Itäporttiin on myöhemmässä vaiheessa mahdollista sijoittaa hypermarket. Keskustahakuista erikoiskauppaa ei alueelle tule laajamittaisesti suunnata. Selvityksessä todetaan, että mikäli alueelle sijoitetaan merkittävästi keskustahakuista erikoiskauppaa, tämä heikentää keskustan kaupallista asemaa ja vetovoimaa.

Maakuntakaavassa ei ole määritelty kaavamääräyksillä vähittäiskaupan suuryksikköjen tarkempaa suunnittelua esimerkiksi koon, toteutuksen aikataulun tai kaupan laadun osalta. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäytön ja rakentamisen mitoitus, sijainti ja laajuus on määritettävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat kestävä ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden osana seudun palvelu- ja yhdyskuntarakennetta. Ympäristöministeriö katsoo, ettei määräystä voida pitää maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta riittävänä niin, että sillä voitaisiin varmistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistäminen kunnan kaavoituksessa.

Laadittujen kauppaa koskevien selvitysten ja niissä Mikkelin seudun ostovoiman kehityksestä esitettyjen laskelmien pohjalta on arvioitavissa, että olemassa olevan Graanin alueen lisäksi kaksi uutta keskusta-alueen ulkopuolelle sijoitettavaa vähittäiskaupan suuryksikköaluetta tulisi heikentämään merkittävästi Mikkelin keskustan kaupallisten palvelujen kehittämismahdollisuuksia. Maakuntakaavan ratkaisu ei siten tue yhdyskuntarakennetta eikä keskusta-alueen kehittämistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamalla tavalla.

Itäportin km-merkinnän sijainti suhteessa olemassa olevaan asutukseen osoittaa, että suuryksikössä asiointi tulisi perustumaan lähiasutuksen puuttuessa pääasiassa yksityisautoiluun. Tämä lisää liikennetarvetta ja liikenteestä ympäristölle aiheutuvia haittoja. Tarve- ja vaikutusselvitykset eivät myöskään osoita, että maakuntakaavan mahdollistama Itäportin kaupallisten palvelujen laajamittainen kehittäminen olisi muutoinkaan kestävä kehityksen mukaista.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava täytä Mikkelin Itäportin km-merkinnän osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen eikä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen kannalta. Maakuntakaavaa laadittaessa ei myöskään ole maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla otettu

valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Savonlinnan länsiportti

Ympäristöministeriö jättää vähittäiskaupan suuryksikköä tarkoittavan merkinnän km Savonlinnan Länsiportin osalta vahvistamatta.

Perustelut

Savonlinnassa c-kohdamerkinnällä osoitetun keskusta-alueen ulkopuolisina vähittäiskaupan suuryksikön alueina on km-kohdamerkinnällä osoitettu valtatie 14 varrelle sijoittuvat Nojanmaan ja Länsiportin alueet. Nojanmaa sijaitsee noin kolmen kilometrin etäisyydellä Savonlinnan keskustasta sen itäpuolella ja Länsiportti runsaan kolmen kilometrin etäisyydellä keskustasta sen länsipuolella. km-kohdamerkinnät sijoittuvat alueille, jotka aluevaarausmerkinnältään ovat maakuntakaavassa taajamatoimintojen aluetta (A).

Suuryksikköalueet sijaitsevat olemassa olevaan asutukseen nähden siten, että kilometrin etäisyydellä Nojanmaasta asuu 2 409 henkeä ja Länsiportista 1 231 henkeä. Kahden kilometrin etäisyydellä Nojanmaasta asuu 6 361 henkeä ja Länsiportista 4 851 henkeä ja kolmen kilometrin etäisyydellä Nojanmaasta 9 818 henkeä ja Länsiportista 9 131 henkeä.

Nojanmaan alueella on useita eri-ikäisiä, vuoteen 2000 asti voimassa olleen rakennuslain mukaisia yleiskaavoja, joista vain osa on oikeusvaikutteisia. Kyseisiin yleiskaavoihin sisältyy useita kaupallisten palvelujen tarpeisiin varattuja alueita. Rakennuslain mukaisina kaavoina niissä ei ole erikseen osoitettu alueita vähittäiskaupan suuryksikköä varten. Alueella sijaitsee seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikkö, jonka laajentamisen mahdollistava asemakaavamuutos on vireillä.

Länsiportin alueella on voimassa vuonna 2007 hyväksytty oikeusvaikutteinen yleiskaava, jossa on P-merkinnällä osoitettuja palvelujen alueita mutta ei km-merkintää. Alueelle on toistaiseksi toteutunut yksi liikennemyymälä ja kodintekniikkaliike.

Palveluverkkoselvityksessä (2006) todetaan, että Savonlinnan ohitustien sisääntuloliittymien alueet ovat kaupan kiinnostuksen kohteina niin tilaa vaativan erikoiskaupan ja liikenneasemien sijoittumiskohteina kuin hypermarkettien siirtokohteina. Kaupan kannalta katsottuna kaupunki on kuitenkin liian pieni kaksinaapaiseksi. Itäpuolella (Nojanmaalla) on länsipuolta enemmän kasvupotentiaalia. Länsipuolella (Kallarpelto, Pihlajaniemi) sijaitsevien noin 8 000 kotitalouden tarpeet pitäisi ratkaista lähipalveluilla, ei kaupan suuryksiköllä.

Kaupan suuryksiköiden sijoittumismahdollisuuksia kartoittaneessa selvityksessä (2008) todetaan, että nykyisellä ostovoiman tasolla mahtuisi Savonlinnaan yhteensä kaksi seudullista päivittäistavarakaupan suuryksikköä. Tällä hetkellä Savonlinnassa on kolme suuryksikköä, joista yhden koko jää alle seudullisen rajan. Vuonna 2025 Savonlinnassa lasketaan olevan potentiaalia yhteensä neljälle seudulliselle suuryksikölle. Tämä tarkoittaisi yhtä uutta suuryksikköä Savonlinnaan ja esimerkiksi yhden nykyisen keskustassa sijaitsevan pienemmän suuryksikön laajenemista seudullisen kokoiseksi. Selvityksen mukaan Nojanmaalla toimiville kauppoille tulee luoda mahdollisuudet kehittää toimintaansa. Alueelle on mahdollista sijoittaa myös uusia suuryksiköitä. Myös Länsikeskuksen alueelle riittää ostovoiman kasvun pohjalta potentiaalia. Savonlinnassa on potentiaalia yhdelle tai kahdelle uudelle seudulliselle suuryksikölle.

Savonlinnan kaupan palveluverkko 2020-selvityksessä (2009) arvioidaan, että Savonlinnan vähittäiskaupan lisäpinta-alatarve vuoteen 2030 mennessä olisi lähes 60 000 k-m², josta tilaa vaativan kaupan osuus olisi noin 23 500 k-m². Selvityksen mukaan keskustan kaupallisen aseman vahvistaminen on mahdollista esimerkiksi Savolan alueen kaupallisella kehittämisellä. Keskustan ulkopuolisten kaupan alueiden osalta pääkysymys on selvityksen mukaan se, riittävätkö Savonlinnan markkinat synnyttämään kahta keskustan ulkopuolelle sijoittuvaa ja kilpailukykyistä tilaa vievän kaupan keskittymää. Tällaiseen keskittymään sijoittuisi selvityksen mukaan myös hypermarkettyypistä vähittäiskauppaa sekä halpatavarataloja. Selvityksessä päädytään suosittamaan tällaisen keskittymän kehittämistä kaupungin itäpuolelle.

Maakuntakaavassa ei ole määritelty kaavamääräyksillä vähittäiskaupan suuryksikköjen tarkempaa suunnittelua esimerkiksi koon, toteutuksen aikataulun tai kaupan laadun osalta. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäytön ja rakentamisen mitoitus, sijainti ja laajuus on määritettävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat kestävä ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden osana seudun palvelu- ja yhdyskuntarakennetta. Ympäristöministeriö katsoo, ettei määräystä voida pitää maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta riittävänä niin, että sillä voitaisiin varmistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistäminen kunnan kaavoituksessa.

Laadittujen kauppaa koskevien selvitysten ja niissä Savonlinnan seudun ostovoiman kehityksestä esitettyjen laskelmien pohjalta on arvioitavissa, että kaksi keskusta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaa vähittäiskaupan suuryksikköaluetta tulisi heikentämään merkittävästi Savonlinnan keskustan kaupallisten palvelujen kehittämismahdollisuuksia. Maakuntakaavan ratkaisu ei siten tue yhdyskuntarakennetta eikä keskusta-alueen kehittämistä.

Ottaen huomioon Länsiportin aseman Savonlinnan nykyisessä palvelukeskusverkossa ja sen sijainnin olemassa olevaan asutukseen nähden voidaan katsoa, että Länsiportin kaupallinen kehittäminen maakuntakaavan mahdollistamalla tavalla muodostaisi Savonlinnan kaupunkiseudulle uuden seudullisesti merkittävän kaupallisen keskuksen. Länsiporttiin sijoittuvat vähittäiskaupan suuryksiköt eivät siten tukeutuisi olemassa oleviin Savonlinnan seudullisiin keskuksiin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamalla tavalla. Tarve- ja vaikutus selvitykset eivät myöskään osoita, että maakuntakaavan mahdollistama Länsiportin kaupallisten palvelujen laajamittainen kehittäminen olisi muutoinkaan kestävä kehityksen mukaista.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava täytä Savonlinnan Länsiportin km-merkinnän osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen eikä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen kannalta. Maakuntakaavaa laadittaessa ei myöskään ole maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla otettu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Vahvistamatta jätetyt kaavamerkinnot on merkitty kaavakarttaan punaisella.

Vähäinen muutos

Ympäristöministeriö on tehnyt Etelä-Savon maakuntaliiton suostumuksella maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla maakuntakaavaan seuraavan vähäisen muutoksen:

Melualuetta tarkoittavan merkinnän (me) kuvaus ja siihen liittyvä suunnittelumääräys on muutettu kuulumaan seuraavasti:

me MELUALUE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla melutaso ylittää tason 55 dB (Aeq). Ampumarata-alueiden osalta (ea) merkinnällä osoitetaan alueita, joiden melutaso ylittää ajoittain tason 65 dB (AImax).

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksellä annetut melutason ohjearvot sekä raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelun suositusarvot. Ohjearvot ylittävälle alueen osalle ei tule osoittaa uutta asutusta tai muuta melulle herkkää toimintaa.

Vähäinen muutos on merkitty maakuntakaavan merkinnät ja määräykset sisältävään osaan punaisella.

Maakuntakaavan vahvistaminen

Ympäristöministeriö katsoo, että Etelä-Savon maakuntakaava muilta kuin edellä vahvistamatta jätetyiltä osin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö vahvistaa maakuntakaavan.

Samalla ympäristöministeriö vahvistaa voimassa olevien seutukaavojen kumoamisen lukuun ottamatta Mikkeli-Lahti -rataa koskevaa ohjeellinen päärata -merkintää pr 16.207, joka jätetään voimaan.

Maakuntakaavan voimaantulo

Ympäristöministeriö määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Jatkotoimenpiteet

Etelä-Savon maakuntaliiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuuluttava maakuntakaavan voimaantulosta.

Etelä-Savon maakuntaliiton tulee lisäksi lähettää maakuntakaava tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava

maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa maakuntakaavamerkinnyt ja määräykset sisältävässä maakuntakaavan osassa mainituilla alueilla. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista.

Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 § 3 mom., 9 §, 17 §, 24 § 2 mom., 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 §, 31 §, 33 §:n 1 ja 2 mom., 188 § 3 mom. ja 201 §:n 1 mom.

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 9 §, 10 §, 93 §:n 1 mom. ja 95 §:n 1 mom.

Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä

Kuntalaki (365/1995) 86 §:n 1 mom., 90 § ja 92 § ja 100 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1205/2006) 3 §.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntoministeri

Jan Vapaavuori

Ympäristöneuvos

Harri Pitkäranta

LIITE

Valitusosoitus
Oikaisuvaatimusohje

MAKSU JA JAKELU**Päätös, maksutta**

Etelä-Savon maakuntaliitto, Hallituskatu 3 A, 50100 Mikkeli
Henkilö B
Yhdistys D

Päätös saantitodistuksella, maksu 175 euroa (laskutetaan erikseen)

Henkilö A
Henkilö C asiakumppaneineen
Henkilöt E ja F

Tiedoksi

Oikeusministeriö
Sisäasiainministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Opetusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriön luontoympäristöosasto
Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Ympäristöministeriön päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Siltä osin, kun ympäristöministeriö on jättänyt maakuntakaavan vahvistamatta, muulla kuin maakunnan liitolla tai kunnalla ei ole oikeutta hakea muutosta (maankäyttö- ja rakennuslain 191 § 3 momentti). Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- ympäristöministeriön päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja, mikäli valituksen on laatinut valittajan valtuuttama asiamies
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 223 euroa (VNA 924/2008). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden

postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihe: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua ympäristöministeriöltä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristöministeriölle (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimus maksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Ympäristöministeriö

postiosoite:	PL 35, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamon käyntiosoite:	Fabianinkatu 6 A, Helsinki
puhelinvaihe:	020 610 100
telekopio:	(09) 1603 9320
sähköpostiosoite:	kirjaamo.ym@ymparisto.fi